

Nabídka cestovního ruchu pro seniory v Libereckém kraji

Bakalářská práce

Studijní program:

B6208 Ekonomika a management

Studijní obor:

Ekonomika a management služeb – Cestovní ruch

Autor práce:

Zuzana Nešverová

Vedoucí práce:

Ing. Jaroslava Syrovátková, Ph.D.

Katedra podnikové ekonomiky a managementu

Zadání bakalářské práce

Nabídka cestovního ruchu pro seniory v Libereckém kraji

Jméno a příjmení: **Zuzana Nešverová**
Osobní číslo: E17000163
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Ekonomika a management služeb – Cestovní ruch
Zadávací katedra: Katedra podnikové ekonomiky a managementu
Akademický rok: **2019/2020**

Zásady pro vypracování:

Stanovení cílů a formulace výzkumných otázek.
Literární rešerše tématu.
Charakteristika seniorského cestovního ruchu.
Nabídka produktů CR pro seniory v libereckém kraji.
Charakteristika vybrané skupiny a jejích zájmů.
Návrh a doporučení na rozvoj cestovního ruchu pro seniory v Libereckém kraji.
Formulace závěrů a zhodnocení výzkumných otázek.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

30 normostran
tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

FRANCESCATO, Simone, Roberta MAIERHOFER, Valeria MINGHETTI a Eva-Maria TRINKAUS. 2017. *Senior Tourism: Interdisciplinary Perspectives on Aging and Traveling*. Svazek 13. Bielefeld: transcript Verlag. ISBN 978-3-8394-3703-2.

GOELDNER, Charles R. a J. R. Brent RITCHIE. 2014. *Cestovní ruch: principy, příklady, trendy*. Brno: BizBooks, xviii, 545 s. ISBN 978-80-265-0298-2.

GÚČIK, Marian. 2011. *Cestovní ruch: Politika a Ekonomia*. Banská Bystrica: DALI-BB. ISBN 978-80-89090-98-3.

JANIŠ, Kamil a Jitka SKOPALOVÁ. 2016. *Volný čas seniorů*. Praha: Grada, 156 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-5535-9.

KOTÍKOVÁ, Halina. 2013. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4603-6.

SYROVÁTKOVÁ, Jaroslava. 2011. *Cestovní ruch v Libereckém kraji*. Liberec: Technická univerzita, 156 s. ISBN 978-80-7372-704-8.

SYROVÁTKOVÁ, Jaroslava. 2013. *Specifické formy cestovního ruchu*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7372-927-1.

TAHAL, Radek. 2017. *Marketingový výzkum: postupy, metody, trendy*. Praha: Grada Publishing, Expert (Grada). ISBN 978-80-271-0206-8.

PROQUEST. 2019 Databáze článků ProQuest [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2019- 09-26]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz>.

Konzultant práce: Mgr. Eva Ouzká, vedoucí oddělení Cestovního ruchu, Krajský úřad Libereckého kraje

Vedoucí práce:

Ing. Jaroslava Syrovátková, Ph.D.
Katedra podnikové ekonomiky a managementu

Datum zadání práce:

31. října 2019

Předpokládaný termín odevzdání: 31. srpna 2021

L.S.

prof. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

7. května 2020

Zuzana Nešverová

Anotace

Bakalářská práce pojednává o cestovním ruchu v Libereckém kraji se zaměřením na seniory. V práci je popsán cestovní ruch jako takový a jeho segment seniorský cestovní ruch s definicí seniorské populace. Na to navazuje ucelený pohled na Liberecký kraj s charakteristikou atraktivních lokalit. Bakalářská práce informuje o konkrétní nabídce cestovního ruchu pro seniory v Libereckém kraji. Nechybí ani dotazníkové šetření zaměřené na vybranou skupinu s jejími preferencemi. Cílem práce je zjistit možnosti cestovního ruchu nabízející se seniorům v Libereckém kraji, a k tomu utvoření si uceleného názoru na tuto specifickou skupinu.

Klíčová slova: cestovní ruch, nabídka cestovního ruchu, senioři, seniorský cestovní ruch, Liberecký kraj

Annotation

Tourism for Senior Citizens within the Liberec Region

The Bachelor thesis deals with tourism in the Liberec region with a focus on senior citizens. The thesis depicts tourism in general, the senior tourists' segment with the definition of the senior population, followed by a complex view of the Liberec region with the tourist attractions. Furthermore, the thesis provides specific and tailored offer for senior citizens within the Liberec region, including a questionnaire survey on the characteristics of the selected group, its preferences and needs. The main aim of the thesis is to find out the options of tourism offer for this group of visitors and to form a comprehensive opinion on this specific category of tourists.

Keywords: Tourism, Senior citizens, Tourism offer, Tourism of senior citizens, Liberec region

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí mé bakalářské práce, paní Ing. Jaroslavě Syrovátkové, Ph.D., za její velmi přínosné rady a zpětnou vazbu. Paní Mgr. Evě Ouzké za přijetí pozice konzultantky a panu vedoucímu oddělení cestovního ruchu pro Liberecký kraj Bc. Jakubovi Šepsovi, který tuto roli za ni převzal a poskytl mi drahocenné informace a pomoc k vyhotovení bakalářské práce.

Obsah

Seznam ilustrací.....	12
Seznam tabulek.....	13
Seznam zkratk a značek.....	14
Úvod	15
1 Cestovní ruch.....	16
1.1 Ekonomika cestovního ruchu v České republice	16
1.2 Typologie cestovního ruchu.....	18
1.2.1 Druhy cestovního ruchu	18
1.2.2 Formy cestovního ruchu	20
1.2.3 Typy cestovního ruchu	21
2 Seniorský cestovní ruch.....	23
2.1 Senioři.....	23
3 Liberecký kraj.....	25
3.1 Charakteristika Libereckého kraje	25
3.2 Marketingové turistické oblasti Libereckého kraje.....	28
3.2.1 Český ráj.....	29
3.2.2 Jizerské hory	29
3.2.3 Krkonoše.....	31
3.2.4 Máchův kraj.....	32
3.2.5 Lužické hory	32
3.2.6 Křišťálové údolí.....	33
4 Nabídka produktů CR pro seniory v Libereckém kraji	34
5 Charakteristika vybrané skupiny a jejích zájmů.....	38
6 Krizová situace v souvislosti se Sars Cov 19	47
6.1 Opatření České republiky k podpoře cestovního ruchu.....	48
6.1.1 Obecná pomoc a opatření	48
6.1.2 Pomoc a opatření v cestovním ruchu.....	49
6.2 Opatření Libereckého kraje k podpoře cestovního ruchu	50
Závěr.....	51
Seznam použité literatury	53
Seznam příloh.....	59

Seznam ilustrací

Obrázek 1: Administrativní členění Libereckého kraje	26
Obrázek 2: Podíl tázaných mužů a žen	39
Obrázek 3: Věk dotazovaných	39
Obrázek 4: Bydliště	40
Obrázek 5: Preference CR	41
Obrázek 6: Období pro cestování	42
Obrázek 7: S kým cestujete?	42
Obrázek 8: Využití akcí, balíčků, mimosezónních pobytů	43
Obrázek 9: Preference délky pobytu	44
Obrázek 10: Průměrné částky za dovolenou	44

Seznam tabulek

Tabulka 1: Klasifikace NACE pro cestovní ruch	17
Tabulka 2: Počet seniorů v ČR k r. 2016, 2017, 2018.....	24
Tabulka 3: Hodnocení kvality služeb 1	45
Tabulka 4: Hodnocení kvality služeb 2	46
Tabulka 5: Hodnocení kvality služeb 3	46

Seznam zkratek a značek

CA	Cestovní agentura
CK	Cestovní kancelář
CR	Cestovní ruch
ČSÚ	Český statistický úřad
DMO	Organizace destinačního managementu
CHKO	Chráněná krajinná oblast
ISBN	Mezinárodní standardní číslo knihy
NACE	Klasifikace ekonomických činností, Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne
n. m.	Nad mořem
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OKEČ	Odvětvová klasifikace ekonomických činností
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
UNWTO	Světová organizace cestovního ruchu, The United Nations World Tourism Organization
WHO	Světová zdravotnická organizace, World Health Organization
z. s.	Zapsaný spolek

Úvod

Bakalářská práce popisuje situaci seniorského cestovního ruchu v České republice se zaměřením na situaci v Libereckém kraji. Na začátku je pro lepší pochopení celé problematiky uvedena definice cestovního ruchu a jeho druhů, forem a typů, mezi které se také řadí zkoumaná věková skupina. Tento druh cestovního ruchu získává na čím dál větší oblibě s ohledem na stárnutí populace. Seniorů po celém světě přibývá, avšak nejznatelnější to je v Evropě, a především v popisované České republice a jejích krajích. Senioři jsou skupinou se specifickými potřebami, jež vyžadují větší důraz na kvalitu služeb než cenu. Seniorský cestovní ruch získává na oblibě u poskytovatelů služeb i z důvodu, že pomáhá snižovat vytíženost hlavních sezón, a tím se může docílit rovnoměrného rozdělení příjmů a návštěvnosti po celý rok.

Kapitola s charakteristikou Libereckého kraje navazuje na definici seniorské populace. Udává základní geografické údaje s předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Zmíněny jsou také marketingové turistické oblasti, jež slouží pro potřeby cestovního ruchu v Libereckém kraji. Tyto turistické oblasti se nachází na území chráněných krajinných oblastí s širokou škálou využití. Kromě svých přírodních a kulturně historických předpokladů disponují značkou regionálního produktu, která pomáhá rozvíjet cestovní ruch, a v budoucnu by měla rozšířit povědomí o těchto regionech po celé České republice, ale i ve světě. Po přiblížení Libereckého kraje se práce přesouvá k výčtu služeb cestovního ruchu nabízených pro seniory v rámci tohoto kraje. Nechybí zde ani informace získané od poskytovatelů služeb pomocí osobního dotázání v podobě interview.

Hlavním cílem bakalářské práce je za pomoci dotazníkového šetření charakterizovat tuto skupinu a její preference při volbě služeb cestovního ruchu v Libereckém kraji. Na to navazuje druhý cíl, a to zjištění nabídky služeb cestovního ruchu pro seniorskou skupinu v tomto kraji.

S ohledem na situaci se Sars Cov 19 je popsán dopad tohoto viru na cestovní ruch v České republice s výčtem informací o postupu státních orgánů, které se snaží zamezit co nejmenšímu negativnímu dopadu na lidské životy, ale zároveň na ekonomiku samotnou, a s tím související cestovní ruch.

1 Cestovní ruch

Většina autorů se v definici cestovního ruchu shoduje či alespoň velmi podobá. Pro tuto bakalářskou práci byly vybrány pro ukázkou dvě definice, které tuto problematiku vhodně popisují. První definicí je ta, jenž vznikla během Ottawské konference Světové organizace cestovního ruchu (dále jen UNWTO) roku 1991. Jako oficiální definice je brána od roku 1993, zároveň je oproti předchozím a starším považována za přelomovou (Kotíková, 2013). Znění této definice ve své knize uvádí Ryglová a Burian (2011, s. 18) jako *„činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí, a to na dobu kratší, než je stanoveno, přičemž hlavní účel její cesty je jiný, než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě“*. Dá se říci, že je to verze, která byla vytvořena pro poskytnutí přehledu a následnému sjednocení statistik ve světovém měřítku (Kotíková, 2013). Mnohem ucelenější definici pojmu cestovní ruch podává ve své knize dvojice (Zelenka, Pásková, 2012), ta chápe tento pojem jako souhrnný jev, týkající se nejen účastníků cestovního ruchu, ale také konečné destinace cestovního ruchu a v neposlední řadě nabídky cestovního ruchu, kterou představují poskytovatelé služeb.

1.1 Ekonomika cestovního ruchu v České republice

Jak (Gúčik, 2012) ve své knize uvádí, cestovní ruch je odvětví dynamického růstu. Hospodářství daného státu nebo společnost těží z tohoto segmentu, ale nejen oni. Je důležité neopomenout vědeckou společnost. Podle Českého statistického úřadu byl podíl cestovního ruchu na hospodaření státu ve výši 2,9 % hrubého domácího produktu, to znamená 153 miliard korun (ČSÚ, 2020a). Jak zmiňuje (Syrovátková, 2011), tento obor je zároveň jedním z největších zaměstnavatelů u nás. Ze statistik se můžeme dočíst, že roku 2018 zaměstnával zhruba 241 tisíce osob. To zahrnuje nejen zaměstnance, ale také OSVČ. Odhadem každý 22. člověk pracuje v České republice v tomto odvětví (ČSÚ, 2020a).

Musíme si také uvědomit, že v cestovním ruchu se odehrává mnoho ekonomických procesů. Výstupem jsou pak příjmy či výdaje z poskytovaných služeb a prodeje zboží. To vše nalezneme v satelitním účtu cestovního ruchu. Stát potřebuje tyto procesy kontrolovat, tudíž je potřeba kvantifikace ekonomických přínosů z cestovního ruchu (Beránek, 2016).

K tomu nám dopomáhá klasifikace CZ-NACE zaměřující se na 15- leté období, během něhož je zkoumán technologický rozvoj a změny ve struktuře národního hospodářství. (Beránek, 2016). Tato klasifikace je využitelná pro evropské srovnání a je v souladu s klasifikací NACE. Metoda byla zavedena s pomocí Českého statistického úřadu 1. ledna 2008 (managementmania, 2016).

V této klasifikaci rozlišujeme celkem 10 sekcí, které se věnují jednotlivým průmyslům. Cestovní ruch nemá vlastní sekci, ale promítá se do několika jiných, a to z důvodu poskytování různých typů služeb, od dopravy až po zdravotní a sociální péči, kam spadá zejména lázeňství (Gúčík, 2011).

Jedná se tedy o tyto sekce klasifikace CZ-NACE:

Tabulka 1: Klasifikace NACE pro cestovní ruch

H	Doprava a skladování	Jedná se o různé typy doprav, ať už železniční, vodní, leteckou, pozemní osobní či veřejnou.
I	Ubytovací a stravovací služby	Členění na různé typy ubytovacích a pohostinských služeb.
K	Finanční a pojišťovací služby	Zde to jsou ku příkladu směnárenské služby, životní a neživotní pojištění.
N	Administrativní a podpůrné činnosti	Činnost cestovních kanceláří a agentur. Dále také rezervační služby, kongresy nebo výstavy.
Q	Zdravotní a sociální péče	Jak bylo již dříve zmíněno, v této sekci převládají lázeňské služby.
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	Příkladem činností je činnost muzeí, prohlídky památek, volno-časové aktivity a sportovní činnosti.

Zdroj: Gúčík (2011, s.74)

1.2 Typologie cestovního ruchu

Způsobů, jak kategorizovat cestovní ruch je několik. Například (Ryglová a Burian, 2011) a (Syrovátková, 2013) ve svých publikacích člení dané téma na druhy, formy a typy. Je to z důvodu různorodosti tohoto odvětví. Někteří autoři se přiklání k názoru, že takovéto členění je zbytečné a mělo by být jedno ucelené (Kotíková, 2013).

1.2.1 Druhy cestovního ruchu

Aby se daly rozlišit jednotlivé druhy cestovního ruchu, je potřeba se podívat na jevový průběh a účinky daného cestovního ruchu. Rozčlenění dále závisí na ekonomických, geografických, společenských a případně i dalších podmínkách (Syrovátková, 2011).

V případě ekonomických podmínek se podle Ryglové a Buriana (2011) zabýváme vztahem k platební bilanci státu:

- Domácí cestovní ruch – jedná se o účastníky cestovního ruchu, kteří jsou stálými rezidenty daného státu a při využívání služeb cestovního ruchu nepřekračují jeho hranice.
- Zahraniční cestovní ruch – u tohoto druhu dochází k překročení hranice státu či více hranic dalších států, zahraniční CR má dvojí podobu:
 - Aktivní CR, při kterém dochází k příjezdu cizinců do určité země, která získává příjmy ze spotřeby služeb a zboží v podobě devizových prostředků těchto návštěvníků.
 - Pasivní CR je opakem aktivního cestovního ruchu, v tomto případě dochází k situaci, kdy domácí turista podniká výjezdy do zahraničí, kde probíhá import služeb a zboží hrazené z jeho prostředků.
- Tranzitní cestovní ruch – situace, kdy cestující pouze projíždí jiným státem nebo v rámci mezipřistání čeká na letišti na další let.

Dalším aspektem je místo realizace služeb cestovního ruchu. Syrovátková (2013) uvádí pouze dvě členění, která můžeme nazvat vnějším a vnitřním cestovním ruchem. Ryglová a Burian (2011) ale uvádějí ještě třetí členění, a to národní cestovní ruch.

- Vnitřní cestovní ruch – obyvatelé daného státu využívají služeb CR státu, také jsou to i cizinci, kteří navštíví danou zemi.
- Vnější cestovní ruch – cestovní ruch, při kterém dochází k překračování hranic jiného státu, spadá sem nejen pasivní, ale i aktivní CR.
- Národní cestovní ruch – v tomto případě se jedná o cestovní ruch, jehož se účastní obyvatelé daného státu. Tudíž se jedná o domácí a pasivní cestovní ruch.

Dle počtu účastníků můžeme cestovní ruch dále dělit na:

- Individuální – jedinec se s rodinou, či sám, účastní cestovního ruchu bez jakéhokoliv zásahu jiné osoby nebo společnosti (Ryglová, Burian, 2011).
- Kolektivní – zde se cestovního ruchu účastní přímo skupiny osob spojující stejný zájem (Srovátková, 2013).
- Masový – situace, kdy nadměrné množství osob cestujících začíná ohrožovat hladký průběh cestovního ruchu (Srovátková, 2013).

Dalším dělením je způsob financování:

- Volný – jinak řečeno komerční CR. Zde velkou roli hraje volná vůle účastníka a hrazení nákladů v plné výši ze svých prostředků (Ryglová, Burian, 2011).
- Vázaný – uvedený také jako sociální či nekomerční CR. Část nákladů, souvisejících s cestovním ruchem, je hrazena jiným subjektem za splnění určitých podmínek (Srovátková, 2013).

Následuje druh CR související se zabezpečením:

- Organizovaný – tento cestovní ruch je zajišťován jiným subjektem například cestovní kanceláří (Srovátková, 2013).
- Neorganizovaný – účastník si vše ohledně cestovního ruchu zařizuje sám, s tím souvisí i volný cestovní ruch (Srovátková, 2013).

Rozhodující je samozřejmě i délka pobytu:

- Krátkodobý – je stanoven rozmezím do tří dnů a jde zároveň o pobyt mimo bydliště (Srovátková, 2013).

- Dlouhodobý – zde je lhůta minimálně 3 noci a maximálně 6 měsíců v případě domácího cestovního ruchu. U zahraničí je lhůta prodloužena na 1 rok (Syrůvková, 2013).

Roční období hraje také roli v segmentaci druhů:

- Sezónní – v tomto období je největší koncentrace turistů, v návaznosti na oblibu těchto termínů, se většina subjektů CR rozhoduje pro zvýšení cen za služby poskytnuté (Ryglová, Burian, 2011).
- Mimosezónní – zpravidla se jedná o sezónu, kdy ceny služeb cestovního ruchu klesají a jsou tak dostupnější pro širší okolí a seniory (Ryglová, Burian, 2011).

Poslední členění druhů zde bude podle věku účastníků:

- 15-24 let – můžeme ho nazvat jako mládežnický cestovní ruch mající podobná specifika se seniorským cestovním ruchem (Syrůvková, 2013).
- 24-60 let – skupina ekonomicky aktivních obyvatel bez speciálních požadavků na cestovní ruch.
- 60 a více let – jinak také seniorský ruch je velmi speciální skupina s velkou budoucností i s ohledem na stárnutí populace (Syrůvková, 2013).

1.2.2 Formy cestovního ruchu

Prvkem, pomocí kterého určujeme formy cestovního ruchu, je motivace účastníků. Formy cestovního ruchu napomáhají vystihnout povahu pobytu účastníka. Pokud bychom se zaměřili na hlavní důvody, podle kterých si spotřebitel služeb cestovního ruchu vybírá konkrétní formy, tak bychom dle Syřůvkové (2013) rozlišili rekreační, kulturní, sportovní, společensky, ekonomicky a specificky orientované motivy. Ryglová a Burian (2011) ještě dodávají, jako formu cestovního ruchu, lázeňsko-léčebný cestovní ruch.

- Rekreační cestovní ruch slouží k odpočinku účastníků a je hojně vyhledáván širokou veřejností. Velký zájem je převážně o příměstskou rekreaci či chataření a chalupaření (Syrůvková, 2013).
- Kulturní, jinak také kulturně-poznávací cestovní ruch, se specializuje, jak už z názvu vypovídá, na kulturu daného státu či regionu. Nejčastěji se účastníci setkávají s poznáním tradic, náboženství, zvyků a způsobu života. Je zde snaha seznámit

klienta nejen s hmotnými, ale i nehmotnými specifiky dané lokality (Srovátková, 2013).

- Sportovní cestovní ruch cílí na jedince aktivní, jenž vyhledávají sportovní aktivity členící se na aktivní a pasivní. U aktivního sportovního CR je potřeba vykovávat tyto aktivity osobně. Opakem je pasivní sportovní CR, kdy jsou účastníci primárně pouze jako diváci (Srovátková, 2013).
- Lázeňsko-léčebný cestovní ruch se specializuje na léčby, prevenci a wellness. Má podobnou úlohu jako rekreační cestovní ruch, a to z důvodu, že je zde snaha o odpočinek jak duševních, ale také fyzických sil. Proto je někdy tato forma součástí rekreačního cestovního ruchu, jak uvádí ve své publikaci (Ryglová, Burian, 2011).

1.2.3 Typy cestovního ruchu

Toto členění je již dosti specifické a vychází z předchozích kategorizací. Využívá se především pro konkrétní zacílení na určitý segment účastníků v určité oblasti daného státu. Jednotlivé typy mají své osobité předpoklady pro rozvoj (Srovátková, 2013).

Pro potřeby bakalářské práce byly zvoleny k popsání typy cestovního ruchu, které přímo či nepřímo souvisí se seniorským cestovním ruchem, spadajícím též do této skupiny kategorizace. Následně byly využity při charakteristice seniorských návštěvníků Libereckého kraje.

- Aktivní cestovní ruch – jsou to aktivity, které člověk vykonává vlastními silami a může při nich například využít kolo, lyže nebo člun. Tento je vhodný pro všechny věkové skupiny. Těší se i velké oblibě u seniorů, jak vyplývá z provedeného dotazníkového šetření (Srovátková, 2013).
- Poznávací cestovní ruch – poznávací turistika se snaží o přiblížení určitého regionu účastníkovi v podobě architektonických památek, kulturních krajín a kulturních zařízení. Česká republika má tu výhodu, že touto zemí prošlo několik různých uměleckých slohů, to jí dává rozmanitost a atraktivitu jednotlivých objektů a lokalit (Srovátková, 2013).
- Lázeňský cestovní ruch – primární náplní tohoto typu je léčba a relaxace těla s využitím různých procedur. Po celé České republice je celkem 30 měst, nabízejících lázeňské služby (Kotíková, 2013).

- Specifický cestovní ruch – sem patří typy s originální náplní a výjimkou není ani náboženský cestovní ruch, kam se můžou zařadit návštěvy událostí během církevních svátků, absolvování poutí nebo návštěva církevních staveb (Kotíková, 2013).

2 Seniorský cestovní ruch

Seniorský cestovní ruch je specifická forma cestovního ruchu. Týká se stále se zvětšující části starší populace. Jak ve své publikaci uvádí autorka (Srovátková, 2013), tato skupina se označuje jako „turisté třetího věku“. Na trhu s cestovním ruchem začínají být „starší“ nebo „seniorští“ turisté považováni za zvláště cenný zdroj mezi ostatními turisty. Například v Evropě přitahují starší turisté v poslední době pozornost mnoha provozovatelů cestovního ruchu, a to nejen kvůli jejich ekonomickému přínosu k rozvoji místního cestovního ruchu, ale také kvůli tomu, že senioři dávají přednost cestování v mimosezónních obdobích, což pomáhá snižovat tlak cestovního ruchu v období špičky (Francescato, Maierhofer, Minghetti a Trinkaus, 2017). Můžeme říci, že v současnosti senioři mají k dispozici dostatek prostředků a volného času, který umožňuje této skupině využívat těchto mimosezónních pobytů, tedy i levnějších pobytů oproti hlavní sezóně (Srovátková, 2013). Ve své knize (Kotíková, 2013) uvádí, že tento segment spíše volí domácí cestovní ruch či chataření. Je to především zapříčiněno vyšší příjmů této skupiny. V České republice se stále můžeme setkat s cestováním společně s vnoučaty, kdy prarodiče vezmou svá vnoučata na dovolenou. Je to i trochu dáno tím, že rodiče, jakožto ekonomicky aktivní část obyvatelstva, nemají tolik času na své děti. V nynější době se ale zájem o zahraniční dovolené zvyšuje. Jednak z důvodu většího životního zajištění, vyšší vzdělanosti, ale také zvyšující se nezávislosti starší generace (Kotíková, 2013).

Různé cestovní kanceláře a agentury (dále jen CK a CA) nabízí speciální nabídky přizpůsobené právě této skupině (Kotíková, 2013). Například společnost, zabývající se nabídkou pobytových balíčků, má část nabídky právě pro seniory (spa, 2020a).

2.1 Senioři

V úvodu této podkapitoly je dobré upřesnit pojem senior. Není to jediný název této starší skupiny nad určitou věkovou hladinou. V České republice se můžeme dále setkat s pojmem „důchodce“ nebo „geront“, jak uvádí (Janiš a Skopalová, 2016).

Na základně demografických ukazatelů věku je prokázáno, že naše populace stárne. Vliv na to má kvalita poskytovaných služeb a vysoká úroveň zdravotnictví (Ptáček, Bartůňek a kol., 2011). (Goeldner, 2014) zmiňuje, že v posledních letech dochází k nárůstu seniorského a semiseniorského trhu. Dle statistického úřadu bude zhruba od roku 2050 v České republice 2,5krát početnější seniorská populace oproti té dětské (ČSÚ, 2014a).

K 31. 12. 2018 bylo zaznamenáno 2 086 617 seniorů, to je 1,2x více (zaokrouhleno na 1 desetinné místo) než je počet dětí v tomto roce. Za zmínku také stojí, že druhá nejmenší početnost seniorů je právě v Libereckém kraji (ČSÚ, 2014b).

Tabulka 2: Počet seniorů v ČR k r. 2016, 2017, 2018

Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
1 988 922	2 040 183	2 086 617

Zdroj: Vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2018)

Věk seniorů není přesně definován a stanoven zákonem. Různé publikace uvádějí různý věk seniorů. Někdy je senior brán od věku 65 let, a to s dobou odchodu do důchodu (Suchá a kol., 2019). Některé publikace uvádějí nabídku cestovního ruchu pro seniory od věku 55+ (Kotíková, 2013). Dle WHO je tento věk stanoven od 60 let (who, 2018). Seniorský věk můžeme rozčlenit dle etap. V knize autorů (Ptáček, Bartůněk a kol., 2011) můžeme rozdělit tuto část populace na mladší, starší a nejstarší seniory. V případě těch mladších seniorů ve věku od 60–65 let se zde tolik nevyskytují takové fyzické komplikace, tudíž jsou schopni ještě využívat aktivních dovolených. Oproti tomu nejstarší senioři jsou více náchylní na nemoci a různé komplikace, které mají za následek větší požadavky na služby a nabídku cestovního ruchu. Názorné rozčlenění věku ve své publikaci uvádí (Sak, Kolesárová, 2012), a to mladší senior od 60 do 70 let věku, starší senior od 70-80 let věku a na stránkách WHO (who, 2018) dodávají ještě skupinu nad 80 let věku.

Tato starší populace je z mnoha stránek různorodá. Například aktivní senior není oproti závislému odkázaný na péči ostatních (Ptáček, Bartůněk a kol., 2011).

V návaznosti na stárnutí populace se dá do budoucna předpokládat, že dnešní mladší generace, jež ráda cestuje, v tom bude pokračovat i ve svém stáří. Tudíž seniorský cestovní ruch bude stále rozvíjen a nebude mít nouzi o své účastníky (Suchá a kol., 2019).

3 Liberecký kraj

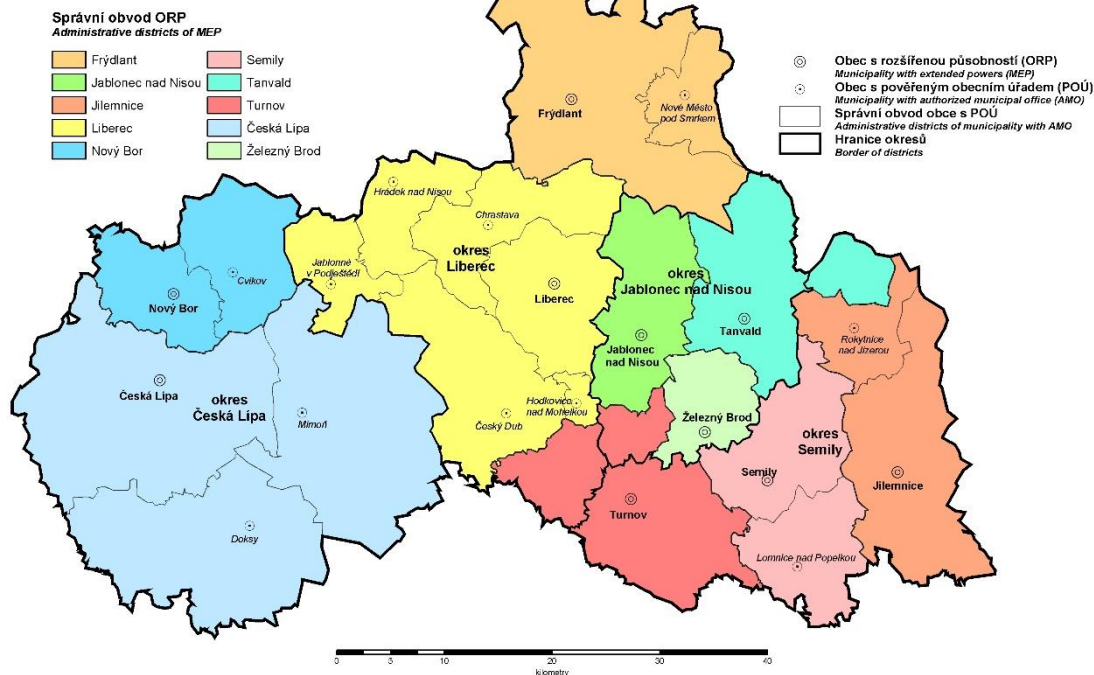
Tato kapitola se zabývá charakteristikou Libereckého kraje jak z obecného pohledu, tak i předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu. Závěr kapitoly se soustředí na popsání jednotlivých marketingových turistických oblastí.

3.1 Charakteristika Libereckého kraje

Liberecký kraj se nachází na severu České republiky a sdílí hranice s Německem a Polskem. Co se týče sousedících krajů, tak mezi ně spadá Ústecký, Středočeský a Královéhradecký. Tento kraj je také začleněn do územní statistické jednotky NUTS2 Severovýchod pro získání grantů z fondů Evropské unie. Součástí tohoto uskupení jsou kraje Liberecký, Královéhradecký a Pardubický (Anon., 2018, s. 5). V porovnání s ostatními kraji v České republice je Liberecký kraj druhý nejmenší, hned po Hlavním městě Praha. Svou rozlohou zabírá pouze 4 % z celkové výměry ČR, to znamená velikost 3 163 km². Z této výměry pak 44.1 % připadá na zemědělskou půdu (ČSÚ, 2020b). Byť je tento kraj takto malý v porovnání s ostatními, na atraktivnosti mu to vůbec neubírá. Dle výzkumu Českého statistického úřadu je ve vztahu k návštěvnosti na 4. příčce (ČSÚ, 2020a).

Kraj se dělí na 4 okresy – okres Česká Lípa, Liberec, Jablonec nad Nisou a Semily. Zde ale členění nekončí. V těchto okresech se pak nachází 10 obcí s rozšířenou působností, 21 obcí s pověřeným obecním úřadem, 215 obcí, 508 katastrálních území a 1 093 základních sídelních jednotek (Anon., 2018). Toto není jediné dělení, které je aplikované na Liberecký kraj. Pro potřeby cestovního ruchu Krajský úřad (Liberecký kraj, 2020a) vytvořil 5 marketingových turistických oblastí a jeden speciální program, který je popsán v podkapitole s názvem Marketingové turistické oblasti Libereckého kraje.

Administrativní členění kraje Administrative breakdown of the region

Obrázek 1: Administrativní členění Libereckého kraje

Zdroj: (ČSÚ, 2020)

Z hlediska členitosti je tento kraj z velké část hornatý. Ikonou Libereckého kraje je bezesporu Ještěd, který je vrcholem Ještědského hřebenu s výškou 1 012 m. Přestože se jedná o dominantu kraje, není to jeho nejvyšší vrchol. Nejvyšším vrcholem Libereckého kraje je Kotel v okrese Semily, nedaleko Harrachova. Ten se tyčí do výšky 1 435 m nad mořem (dále jen m. n.). Když je zmíněn nejvyšší vrchol, bylo by dobré uvést také nejnižší. Tuto příčku si drží místo s 208 m n. m., kde řeka Smědá opouští území České republiky (Syrovátková, 2011).

V návaznosti na řeku Smědou je potřeba se seznámit s vodstvím v této oblasti. Většina vodních toků je sváděna do tří povodí. Na severu se jedná o povodí Odry. Západní toky jsou součástí povodí Ploučnice a na východní straně je povodí horního Labe. Liberecký kraj také disponuje řadou větších, či menších vodních ploch sloužících buď pro zásoby pitné a užitkové vody, nebo k rekreaci. Mezi nejvýznamnější rekreační vodní plochy patří především Máchovo jezero, Vodní dílo Stráž pod Ralskem, rybníky Hamerský, Novozámecký, Holanský, Radvanecký a další. Velké zastoupení zde mají také vodní nádrže Harcov, Bedřichov, Mšeno, Josefův Důl či Souš. Specifickým hydrologickým jevem jsou

pak léčivé vody, které se v Libereckém kraji vyskytují třikrát. Prvním z nich jsou Lázně Bělohrad, následují Lázně Kundratice a třetí lokalitou je zřídelní oblast Vratislavice nad Nisou (Syrůvková, 2011).

- Lázně Bělohrad – nachází se 25 km od Liberce a fungují již od 14. století. S využitím léčivých minerálních pramenů hydrogenuhličitanového typu léčí nemoci související s pohybovým aparátem, diabetem, kardiovaskulárním, onkologickým a neurologickým onemocněním. Nabídka zde není pouze zaměřená na léčby, ale také nabízejí služby wellness pro širokou klientelu zahrnující i seniory (lazen-libverda, 2020a).
- Lázně Kundratice – malé lázně nacházející se u města Osečná. Jak uvádí (Syrůvková, 2011) Lázně Kundratice patří mezi nejstarší lázně nacházející se v České republice. Zaměřují se zde převážně na onemocnění pohybového aparátu (lazenkundratice, 2020a). K léčbě svých klientů využívají primárně sirnoželezitou slatinu, jež bývá doplňována dalšími přírodními koupelemi a masážemi. Nabídku těchto lázní mají rozdělenou podle způsobu hrazení na nabídku pro samoplátce, příspěvkové léčení, komplexní léčení a jako poslední nabízejí služby ambulantních specialistů pro okolní obyvatele. Pro seniory také mají svoji nabídku, která je blíže popsána v kapitole o nabídce cestovního ruchu pro seniory v Libereckém kraji (lazenkundratice, 2020a).
- Zřídelní oblast Vratislavice nad Nisou – roku 1894 zde byly postaveny lázně na prameni kyselky, kterému byly přisuzovány léčivé účinky (vratislavice, 2020). Bohužel do současnosti se tyto lázně nedochovaly z důvodu malého zájmu o ně. Místo lázní zde byla vystavěna stáčírna této kyselky, která fungovala do roku 2008. Po tomto roce se někteří investoři pokusili chod obnovit, ale až do roku 2018 se to nikomu nepodařilo. Právě roku 2018 se k areálu Vratislavické kyselky dostala společnost Kitl, plánující celkovou rekonstrukci tohoto místa (liberec.rozhlas, 2018).

Liberecký kraj může nabídnout návštěvníkům kulturní i historickou stránku tohoto kraje, jež je velmi atraktivní a v rozvoji cestovního ruchu bude hrát velkou roli. Do historického profilu této oblasti se promítají jednotlivé slohy prošlé Českou republikou v různých obdobích. Právě díky vysoké koncentraci historických památek bylo v Libereckém kraji zřízeno 15 městských památkových zón, 8 vesnických památkových rezervací, 10 vesnických památkových zón a 2 krajinné památkové zóny. Kromě těchto zón se na území toho kraje nachází několik kulturních památek, především hrady a zámky

s výjimkou televizního vysílače Ještědu, které jsou rozmístěny v různých okresech (Srovátková, 2011).

Mezi nejnavštěvovanější historické objekty patří hrad a zámek Frýdlant ve slohu renesančním, gotický hrad Grabštejn, nad Máchovým jezerem se tyčící gotický hrad Bezděz a mnoho dalších. Na závěr by bylo dobré zmínit ještě zámek Sychrov, jež prošel mnohočetnými přestavbami do různých slohů. K dnešnímu dni má podobu klasicistní a novogotickou (Srovátková, 2011).

Z historických atraktivit přejdeme na zábavní centra, která lákají spíše mladší návštěvníky. Je to tedy ideální pro rodinné dovolené nebo seniory s vnoučaty. Nabídce kraluje Centrum Babylon v Liberci s přílehlou IQLANDIÍ. Nesmíme opomenout venkovní zábavní park Šťastná země, umístěný v centru Českého ráje nedaleko města Turnov. Ekoturismus zde zastupují kozí farmy s programem uzpůsobeným právě pro malé návštěvníky (Srovátková, 2011).

Kulturní stránku Libereckého kraje nám přibližují objekty Severočeské muzeum v Liberci, Oblastní galerie v Liberci, Státní vědecká knihovna v Liberci, Divadlo F. X. Šaldy, Zoologická a Botanická zahrada v Liberci či menší regionální muzea a galerie související především s průmyslem toho kraje nebo nerostnými surovinami. Ty se nacházejí ku příkladu v Novém Boru, Kamenickém Šenově, Železném Brodu, Jablonci nad Nisou nebo Turnově, kde můžeme nalézt Okresní muzeum Českého ráje se sbírkami z oblasti geologie, mineralogie, zlatnictví a šperkařství (ČSÚ, 2020b).

Pro rozvoj Libereckého kraje byla navázána spolupráce se sousedními státy Německo a Polsko, s názvem Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. Jedná se o první euroregion vytvořený na území ČR. Cílí se na vytvoření jednotného regionu sloužícího pro prázdninové a turistické návštěvy (ern, 2019).

3.2 Marketingové turistické oblasti Libereckého kraje

Po projednání s jednotlivými obcemi Libereckého kraje a ve spolupráci se Sdružením pro rozvoj cestovního ruchu vzniklo členění na marketingové turistické oblasti (Liberecký kraj, 2020a).

Tyto menší celky, vznikající na regionální úrovni, jsou vymezeny poptávkou a nabídkou. Právě tímto vymezením se daří reflektovat marketingové hledisko tvorby produktu a jeho

následná propagace (Palátková, Zichová, s. 184, 2011). (Holešinská, 2012) uvádí, že destinace jsou vlastním produktem a konkurují si s ostatními destinacemi v cestovním ruchu. Proto je důležité, aby byly řízeny s využitím strategií, jako kterékoliv jiné subjekty.

3.2.1 Český ráj

Český ráj svůj název nezískal pouze náhodou. Nezapomenutelný zážitek zde poskytne neobyčejná členitost místní krajiny. Poznávacím znakem tohoto kraje jsou skalní útvary rozprostírající se téměř po celém obvodu hranic s dalšími regiony. Rozmanitost místní fauny a flóry se zasloužila o vyhlášení první chráněné krajinné oblasti roku 1995. Profil zde dotvářejí dominanty vzniklé sopečnou činností a to: Trosky, Kozákov, Mužský nebo Vyskeř (cesky-raj, 2018a).

Lokalita Českého ráje je známá pro svá naleziště drahých kamenů. Specialitou jsou české granáty, odborně se nazývající pyropy. Kromě těchto kamenů jsou zde výskyty achátů, ametystů, jaspisů a dalších (cesky-raj, 2018a).

Český ráj je posetý skalními městy, jež nabízí útěchu a stín v horkých letních měsících. Mezi nejznámější skalní města patří: Hruboskalsko, Maloskalsko, Klokočské skály a mnoho dalších. Ideálním výchozím bodem do skal je město Malá Skála, nacházející se v centru Maloskalska. Lákadlem pro návštěvníky tohoto kraje budou zajisté i zříceniny hradů nebo zámky. Pokud by poznávací CR omrzela, nabízí se tu mnoho dalších možností vyžití např. sportovní. K tomu napomáhá velká četnost turistických a cyklistických tras. Sjíždění řeky Jizery je skvělou alternativou pro ty, kteří chtějí vyzkoušet něco jiného (cesky-raj, 2018b).

Péči o tento turistický region provádí Sdružení Český ráj, z. s. Činnosti, které tento spolek vykonává jsou: marketingové aktivity, komunikace se zástupci krajů, Českou centrálou CR, informačními centry a v neposlední řadě okolními regiony. Kromě těchto aktivit se Sdružení Český ráj podílí na certifikaci regionálních produktů a jejich správou (cesky-raj, 2018a).

3.2.2 Jizerské hory

Turistický region Jizerské hory se nachází mezi Krkonošemi a Lužickými horami a jedná se o nejsevernější pohoří ČR částečně zasahující na polskou stranu. Z české strany je nejvyšším vrcholem Smrk s výškou 1 124 m. Svůj název tato oblast získala podle řeky Jizery pramenící a protékající tímto pohořím. Jizerské hory jsou zároveň zapsány jako chráněná krajinná oblast (dále jen CHKO) (jizerske-hory, 2012a).

Krajina Jizerských hor má ráz náhorní roviny s vysokou koncentrací žulových skalních útvarů a rašelinišť, k jejichž vzniku přispívají malé či velké vodní toky. Přestože se zde nachází nepřeberné množství vodních toků, tak v případě přírodních vodních ploch to je zcela naopak. Tyto vodní plochy jsou zde zastoupeny pouze v podobě rašelinných jezírek a tůní. Pokud je zde nějaká vodní plocha, s téměř 100% jistotou ji můžeme označit za uměle vytvořenou. Umělé vodní plochy zde byly primárně vytvořeny pro potřeby brusíren a skláren. S postupem času se důvody výstavby změnily, ať už za účelem prevence proti povodním či vytvořením zdrojů pitné vody (jizerske-hory, 2012b).

Diverzita přírodních podmínek umožňuje cestovnímu ruchu nabízet své služby celoročně. Přesto je vyhledávaným obdobím v tomto regionu léto a zima. Velký podíl na tom má rozsáhlá síť cyklostezek, jež se v zimě promění na běžkařskou dráhu, vyhledávanou i lidmi ze zahraničí. Pro zpříjemnění těchto tras mohou turisté využít 14 rozhleden, rozmístěných po celé oblasti, nabízejících široký pohled do této krajiny (jizerky, 2018).

Jizerské hory je název pro ucelený soubor menších turistických regionů: Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko.

- Liberecko – region rozprostírající se kolem největšího města Libereckého kraje Liberce. Nabízí širokou škálu atraktivit, z nichž dominantní je především Ještěd. Návštěvníci by dále neměli opomenout návštěvu Zoologické zahrady s unikátním výběhem bílých tygrů (symbol Liberce). Pokud se zde najdou milovníci historie, tak ti si na své přijdou prohlídkou novorenesanční stavby radnice. Od roku 2014 je veřejnosti přístupná IQLANDIA nabízející vědecky zaměřenou expozici pro velké i malé. Pokud by se některý z návštěvníků cítil znaven, může využít služeb centra Babylon, jež nabízí relaxační a wellness služby v balíčku s ubytováním (jizerky, 2015a).
- Jablonecko – symbolem tohoto regionu, jak už z názvu vypovídá, je město Jablonec nad Nisou s Muzeem skla a bižuterie. Turistický region, ze kterého se vstupuje do Jizerských hor, a to především z lokalit Bedřichov a Hrabětice (jizerky, 2015b).
- Frýdlantsko – příznivci náboženského cestovního ruchu shledají tuto oblast za velmi atraktivní díky bazilice v Hejnicích, kde se také mohou ubytovat v místním klášteře přestavěném na ubytovací zařízení, poskytující služby široké veřejnosti. Další dominantou je Frýdlantský zámek ukrývající v sobě několik různých slohů. Pro odpočinek se návštěvníkům nabízí lázně Libverda se širokou škálou služeb

pro různé věkové skupiny, ale primárně se zaměřující na seniorskou klientelu. Cyklisté mají možnost si vyzkoušet zdejší singltrekové stezky (jizerky, 2015c).

- Tanvaldsko – 12 obcí, seskupených kolem města Tanvald a nacházejících se na úpatí Jizerských hor, tvoří tento mikroregion. Subregion je známý především pro místní ozubnicovou železnici pokračující až do Polska. S místním rozvojem pomáhá Centrum společných služeb (tanvaldsko, 2009).

Destinační management Jizerské hory se skládá ze zástupců jednotlivých subregionů uvedených výše. Snaží se tento turistický region přetvořit a vylepšit tak, aby byl schopen konkurovat v tuzemském i zahraničním trhu ČR. K tomu napomáhá značka Regionální produkt Jizerské hory (jizerky, 2019).

3.2.3 Krkonoše

Krkonoše jsou speciální v několika ohledech. První skutečností je, že se jedná o největší pohoří na území České republiky s nejvyšším vrcholem pojmenovaným Sněžka o výšce 1602 m. Zároveň je toto pohoří nejžádanější destinací v oblasti zimních sportů či pobytů. Pro svoji unikátnost byly Krkonoše prohlášeny národním parkem a zapsány na seznam biosférických rezervací UNESCO (krkonose, 2009).

Když se budeme držet Libereckého kraje, tak tomu připadá západní část Krkonoš s městy Harrachov, Jilemnice nebo Rokytnice nad Jizerou. Harrachov je vyhledávanou destinací pro svá lyžařská střediska. Nelze opomenout zdejší Harrachovský mamutí můstek K180, patřící mezi 6 největších skokanských můstků na světě. Mumlavské vodopády budou pastvou pro oči v jakémkoliv ročním období. Město Jilemnice nás pak zavede do historie této lokality a počátků lyžování v ČR s pomocí Krkonošského muzea. Okolí města Rokytnice na Jizerou znají návštěvníci nejen díky zimním sportům, ale také rodinnému filmu Krakonoš a lyžníci, blízkému spíše starší generaci (region-krkonose, 2019).

Tento turistický region je vhodný pro téměř každého návštěvníka. Příznivci sportů si zde přijdou na své nejen v zimě, ale také v létě. Pokud někdo vyhledává spíše klidnější formu ČR, nabízí se zde poznávání lidové kultury a architektury. Ani na odpočinek se nezapomíná. Řada hotelů či penzionů nabízí relaxační a wellness služby pro úlevu těla i mysli (region-krkonose, 2019).

3.2.4 Máchův kraj

Máchův kraj bychom hledali na jihozápadě Libereckého kraje. Nejen, že je součástí tohoto kraje, ale také zasahuje svojí jižní částí do území Středočeského kraje. Tato marketingová oblast je ohraničena několika turisticky zajímavými místy určující její hranice. Zmíněná jižní část oblasti má jako svoji dominantu Kokořínsko. Na východní straně sahá téměř k městu Český Dub, dále území pokračuje podél řeky Jizery skrz několik měst: Mnichovo Hradiště, Bakov nad Jizerou, Mladá Boleslav a Krnsko. Jihozápadní bod tvoří říčka Liběchovka od Liběchova až po Zakšín. Západní stranu udávají Úštěk a Verneřice. Hranice severní části území je tvořena údolím řeky Ploučnice směrem k Osečné (machuvkraj, 2019a).

Dříve, než se z Máchova kraje stala marketingová turistická oblast, byl tento kraj zařazen mezi CHKO Kokořínsko – Máchův kraj. Pokud bychom se zaměřili opět pouze na oblast Máchova kraje, jež je součástí turistických oblastí Libereckého kraje, tak je vhodné uvést jeho rozlohu 136 km² (machuvkraj, 2019a).

Nově je od roku 2019 Máchův kraj označován jako oficiální značka turistického regionu. S tím souvisí i vznik agentury cestovního ruchu s názvem Máchův kraj – destinační management, z. s.. Spolek má za snahu propojit veřejnou správu (obce a města) se soukromým a neziskovým sektorem zaměřujícím se na cestovní ruch. Výsledkem by mělo být dostání se na stejnou úroveň, jako již zaběhnuté značky Český ráj nebo Krkonoše (machuvkraj, 2019b).

3.2.5 Lužické hory

Oproti ostatním regionům, zmíněným výše, není tento tolik známý a navštěvovaný. Díky tomuto si zachovává svoji čistou nedotčenou podobu, která nadchne nejednoho návštěvníka. Právem je tato lokalita zapsaná jako CHKO Lužické hory. Výskyt vzácných druhů fauny a flóry umocňuje vysoká koncentrace lesů, doplněná o lidovou architekturu nenarušující tento specifický ráz přírody (casopis.ochranaprirody, 2016).

Lužické hory se nerozprostírají pouze na české straně, ale pokračují i do sousedního státu Německo, konkrétně regionu Sasko. Výhodou může být to, že pokud bychom se tam vydali, nemusíme se bát hraničních přechodů (luzihory, 2020a).

Panoramatické pohledy si můžeme vychutnat z nejvyššího vrcholu Luž, vrchu Jedlová či z hory Klíč. Jako tomu je u Českého ráje, i zde nalezneme skály. Přesto se odlišují,

a to především díky nerostu, ze kterého jsou. Panské skály jsou čedičový útvar, který nejednomu příznivci pohádek připomene jednu z nejznámějších českých pohádek Pyšná princezna. Kromě filmového cestovního ruchu se zde objevují i další typy CR. Skvělým příkladem je náboženský cestovní ruch se svými sakrálními stavbami, turistický a sportovní cestovní ruch se svými turistickými a cyklistickými stezkami nebo pobytový cestovní či zimní cestovní ruch (region-ceskesvycarsko, 2019).

Spolek DMO Lužické a Žitavské hory, z. s., jež získal certifikaci od České centrály cestovního ruchu CzechTourism v roce 2019, úzce spolupracuje také se saským spolkem a v rámci Fondu malých projektů Euroregionu Nisa se jim podařilo vytvořit atraktivní lokalitu s velkým potenciálem (luzihory, 2020b).

3.2.6 Křišťálové údolí

V tomto případě se nejedná přímo o marketingovou turistickou oblast. Přesnější název bude celokrajský program cílený na nabídku cestovního ruchu v rámci návštěv a workshopů ve více než 50 sklářských, bižuterních, ale také šperkařských firem, živnostníků, muzeí a škol nacházejících se právě v těchto marketingových turistických oblastech (liberecký kraj, 2019).

Sklářský průmysl má dlouhodobou tradici v severních Čechách, tudíž turisté budou mít možnost na vlastní kůži zažít různorodost tohoto odvětví, nejen z pohledu historického, ale také uměleckého. Každý region nabízí k nahlédnutí své unikátní zaměření. Návštěvníci zajímající se o proces vzniku skla ve velkém měřítku si na své přijdou ve městech Lindava a Harrachov. Vymačkávání perel budou moci turisté vyzkoušet v mačkárnách na Jablonecku, kde se také nachází centrum bižutérního průmyslu. Okolí Nového Boru naopak nabízí k nahlédnutí výrobu velkého množství užitkového skla. Důkazem, že se jedná o českou specialitu svědčí i výroba ohromných světelných objektů vyvážených do nejslavnějších hotelů, paláců i lodí světa. Lidé se zájmem o jemnou práci mistrů ocení vánoční ozdoby, jež jsou ručně vyráběny ve městě Poniklá. Šperky bychom obdivovali v dílnách sídlících v Českém ráji. A Železný Brod si získal své turisty také díky skleněným figurkám. Toto je pouze zlomek toho, co nám může program Křišťálové údolí nabídnout (crystalvalley, 2019).

4 Nabídka produktů CR pro seniory v Libereckém kraji

Liberecký kraj primárně nevytváří nabídku pro jakékoliv segmenty zákazníků. Hlavním úkolem je propagace kraje, jako atraktivní destinace v ČR i v zahraničí. Výjimkou je program „Křišťálové údolí“ a spolupráce s firmou Senior Pas nabízející slevy do různých subjektů CR.

Společnost Senior Pas je firmou nabízející nepřeborné množství dodatečných slev pro seniory v různých krajích České republiky. Například cestovní kanceláře nabízí slevy na pobyty mimo přímou seniorskou nabídku a případně dodatkové služby na palubě letadla zdarma jako tomu je u CK Exim Tours a.s. Dalším objektem, se kterým Senior pas spolupracuje je Muzeum hraček sídlící v Jablonci nad Nisou, zde senioři získají slevu 5 % na vstup. Muzea, jež nabízí vstupenky za zvýhodněné seniorské vstupné jsou: Muzeum a Pojizerská galerie Semily, Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě, Archeologické muzeum Šatlava v České Lípě. Objekty typu Památník K. H. Máchy v Doksech nebo Vísecká Rychta v Kravařích mají, jako předchozí objekty, stanovené také zvýhodněné seniorské vstupné s platností do konce roku 2021. Oblastní galerie v Liberci má připravenou vstupenku pro senior za 50 % původní ceny základního vstupného. Naopak Technické muzeum má připravených pouze 30 %. Pořídit si tuto kartu může senior, který prokáže svůj věk nad 55 let a svoji českou příslušnost. Výhodou této služby je její bezplatnost. To znamená, že senior pro vytvoření této karty nemusí platit žádný poplatek za zřízení (seniorpasy, 2019).

Nejen muzea a galerie spolupracují s Libereckým krajem v rámci senior pasu. Svoji nabídku zde mají též některé hotely. Například tři hvězdičkový hotel Lesní chata Kořenov, nacházející se na hranicích regionů Jizerské hory a Krkonoše, nabízí svým klientům ubytování, stravování a wellness. Kdy cena za standardní dvoulůžkový pokoj na jednu noc se dle jejich stránek (lesnichatakorenov, 2018) pohybuje od 1 480 Kč do 1 780 Kč. Vše samozřejmě záleží na období, v jakém je pobyt zvolený. Právě ve spolupráci se senior pasem, nabízí tento hotel 10% slevu, jež je připravena na ubytování i s polopenzí. Pokud by pak seniorský zákazník chtěl restauraci navštívit mimo jídla sjednaná, tak po prokázání se touto kartou získá k jídlu kávu s moučníkem zdarma (seniorpasy, 2019).

Dalším hotelem spolupracujícím s touto společností a krajem je hotel Rehavital sídlící v samém centru Jablonce nad Nisou. Senioři, kteří vyhledávají klid s dobrou přístupností do centra města a přírody tudíž uvítají nabídku připravenou díky této spolupráci. Kromě slevy 15 % na ubytování, získají senioři další slevu 15 % na masáže, saunu a wellness (seniorpasy, 2019).

Slevy a balíčky služeb nejsou poskytovány pouze ve spolupráci se společností Senior Pas. Spousta hotelů či penzionů má svoji speciální nabídku pro seniory. To stejné platí i pro lázně.

Lázně Libverda poskytují kromě komplexní a příspěvkové péče také balíčky služeb pro samoplátce. Jeden takový balíček pro samoplátce mají připravený speciálně pro seniory od věku 60 let. Součástí toho balíčku za zvýhodněnou cenu je prvotní konzultace s vyšetřením a následné 2 procedury denně. Dále tento balíček obsahuje ubytování v komfortním pokoji, snídaně, večeře, každý den zákusek, pitnou kúru, bezplatný vstup do fitness centra a již výše zmíněnou vstupní prohlídku a celkově 10 procedur připravených na míru (lazne-libverda, 2020b).

Na základě získaných informací, podle položených otázek viz Příloha B, z Lázní Libverda bylo zjištěno, že klientelu zde z 80 % tvoří právě senioři, jež vyhledávají termíny v rozmezí květen až říjen. Senioři jsou tudíž ideální cílovou skupinou pro pobyty mimo sezónu, a tím pádem mohou pomoci rozložit turistický nátlak z hlavních období. Dalším zjištěním byla jejich specifika při výběru služeb. Seniorská klientela zde vyhledává stabilitu, klid, příjemné služby a nižší cenu. Postřehem ze strany lázní je i to, že senioři si spíše vzpomenou na konkrétní osoby, se kterými přišly do styku i po telefonu. V případě díky volí raději osobní návštěvu s poděkováním. S větší pravděpodobností upřednostní stejné služby oproti novinkám, jež příliš nevyhledávají. Pokud vyzkouší novou nabídku, tak z velké části se jim líbí a jsou s ní spokojeni. Dalším poznatkem pak je i jejich sdružování se s ostatními hosty.

Ani Lázně Kunderatice nezaostávají ve své nabídce pro seniory. Opět je důležité zmínit třídění na komplexní péči, příspěvkovou péči a samoplátce. Pro seniory samoplátce je zde připraven akční pobyt nad 55 let. Součástí toho balíčku je ubytování s plnou penzí, vstupní prohlídka s procedurami. Zdejší pobyty jsou rozděleny na tři různě dlouhé. První možností je pobyt na 12 dní, kdy v ceně pohybující se okolo 13 000 Kč je slatinná koupel, klasická masáž, segmentová masáž, bazén, skupinový tělocvik, přísadová koupel nebo perličková koupel a parafín. Stejný obsah pobytového balíčku je i pro 14- denní pobyt. Výjimkou je pobyt na 21 dnů, kde je navíc přidána elektroléčba (laznekunderatice, 2020b).

Za zástupce cestovních kanceláří a agentur byla vybrána společnost Spa.cz specializující se na pobytové balíčky pro seniory.

Tato firma má ve své široké nabídce lázeňské a wellness pobyty v České republice a dalších 5 zemích v rámci Střední Evropy. V dnešní době jejich nabídka čítá přes 2 855 balíčků v lázeňských destinacích a wellness hotelech (spa, 2020a).

V současné chvíli nabízí tato společnost 10 pobytových balíčků pro seniory v Libereckém kraji. Prvním balíčkem je pobyt pro seniory nad 60 let v Lázních Libverda, který je popsán výše. Dalším nabízeným hotelem je Wellness hotel Babylon, který má pro tuto skupinu 3denní pobyt s wellness procedurami a snídaní v ceně. Parkhotel Morris v Novém Boru poskytne seniorům luxusní zážitek v podobě pobytu Exclusive s ubytováním, polopenzí, perličkovou koupelí se skořicí a rakytníkem, rašelínovou koupelí, bahenním zábalem pro klouby, částečnou masáží, solnou jeskyní a privátní wellness. Dále má svoji nabídku i Hotel Morris v České Lípě na 2 noci. Balíček má stejnou podobu jako v parkhotelu Morris v Novém Boru. Nejširší škálou pobytových balíčků se zde může pyšnit Hotel Centrum Harrachov, jež má k dispozici balíčky na 4 a 5 nocí, kdy obsahem toho balíčku je ubytování, polopenze, odpolední zákusek s kávou, vstup do wellness, Harrachov card (slevy na další služby v jiných objektech) a 30% sleva na masáže vlastního výběru. Posledním z hotelů, které spolupracují se společností Spa.cz v rámci Libereckého kraje je Parkhotel Harrachov se svým balíčkem pro seniory nad 60 let. Zde je v ceně zahrnuté ubytování s polopenzí, káva s dezertem, zapůjčení trekingových holí, návštěva sklárny a pivovaru Novosad, Harrachov card a transfer z vlakového či autobusového nádraží tam i zpět (spa, 2020b).

Opět zde bylo provedeno dodatečné interview viz Příloha B, které pomáhá lépe definovat zájem seniorských zákazníků. Ku příkladu srovnání rezervací vytvořených seniory roku 2017, 2018, 2019. Roku 2017 bylo vytvořeno seniory 4 980 rezervací, následný meziroční růst na rok 2018 činil 5 %. Nejznatelnější růst je z roku 2018 na rok 2019, kdy meziroční nárůst dosáhl 39 %. To jen dokazuje, že čím dál větší skupina seniorů má zájem o cestování a pobytové balíčky.

Převážně senioři volí pobyty pro jednu až dvě osoby. Jen 5 % jejich rezervací je v rámci skupinových pobytů. Především seniorské spolky vytváří tyto rezervace.

Senioři jeví největší zájem o období jaro a podzim, kdy se jedná o přibližně 75% podíl na seniorských rezervacích. 25% podíl je pak v období léto a zima. Opět tedy můžeme vidět,

že senioři jsou tou ideální skupinou pro rovnoměrné rozložení návštěvníků kraje. Specifikem této klientely je preference známých lokalit, které již navštívila. Při komunikaci prostřednictvím telefonu či emailu preferují vyřizování rezervace s osobou jim známou. Chtějí vědět více o léčebných indikacích a wellness službách lázní a hotelů, do kterých cestují. Zajímavostí je průměrná délka jejich pobytu činící 5 a ½ dne. To je oproti jiným cílovým skupinám téměř 2x více. Z toho můžeme usoudit, že senioři jsou velmi zajímavou klientelou s velkým potencionálem do budoucna. Již dávno neplatí, že by seniorští klienti vyhledávali horší kvalitu ubytování a spokojili se s nižší kategorií ubytování.

5 Charakteristika vybrané skupiny a jejích zájmů

Kapitola zkoumající povahu seniorských klientů cestovního ruchu.

Je několik možností získávání informací důležitých pro výzkum. Jak ve své knize uvádí (Tahal a kolektiv, 2017), informace můžeme rozčlenit na sekundární a primární. U sekundárních informací je snazší dohledání, jelikož se jedná o data již existující. Převážně jde o vyhotovené analýzy, statistiky a výzkumy jiných společností či státních orgánů. Primární data jsou sbírána pro konkrétní účel a jsou získávána poté, co už nestačí sekundární data (Kozel, Mynářová a Svobodová, 2011).

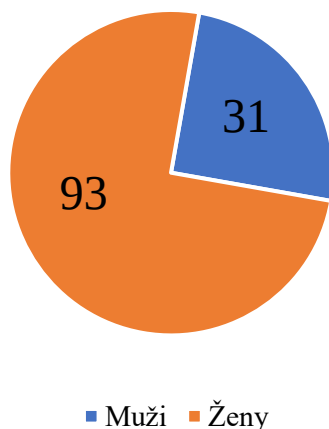
Pro potřeby bakalářské práce byla zároveň zvolena kvantitativní metoda, s využitím dotazování, snažící se vyzkoumat preference seniorské skupiny v rámci ČR (Tahal a kol., 2017).

Data byla sbírána dvěma způsoby: osobním dotazováním a elektronickým dotazníkem rozeslaným seniorské skupině. V případě osobního dotazování bylo zvoleno několik turistických lokalit, kde byly osloveny jednotlivé osoby či skupiny. Touto metodou bylo získáno 70 dotazníků. Následně byla vytvořena i podoba elektronického dotazníku, jež byla rozeslána do seniorských spolků a institucí ve všech krajích. Za každý kraj byla vybrána jedna organizace, která byla oslovena s dotazníkem. Získaných odpovědí touto metodou bylo 54. Celkový počet respondentů seniorského věku činí 124 osob.

Struktura dotazníku je k nahlédnutí viz Příloha A. Dotazník obsahuje celkem 10 otázek. Byly zde primárně využity uzavřené otázky s výjimkou té poslední, která má za cíl zjistit konkrétní účel jejich návštěvy Libereckého kraje. Předposlední otázka je pojata škálově, kde se snažíme určit spokojenost s poskytovanými službami CR v Libereckém kraji.

První otázka nám třídí respondenty dle demografie na muže a ženy. Jak můžeme vidět na grafu níže, převládá zde skupina žen, kterých bylo o 62 více. Je to i z důvodu, že ženy byly více ochotné účastnit se dotazování.

Podíl tázaných mužů a žen

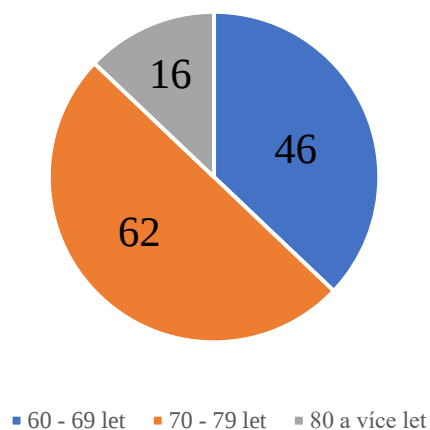

Obrázek 2: Podíl tázaných mužů a žen

Zdroj: Vlastní zpracování

Následovala otázka, týkající se věku dotazovaných, a to za účelem rozřídění seniorů do skupin podle věku. Zde nás zajímalo, jaká konkrétní skupina je nejvíce aktivní. Výsledek je uveden na grafu pod tímto odstavcem. Ukazuje se, že nejaktivnější skupinou jsou senioři ve věku od 70 – 79 let. Můžeme předpokládat, že důvodem je dostatek času.

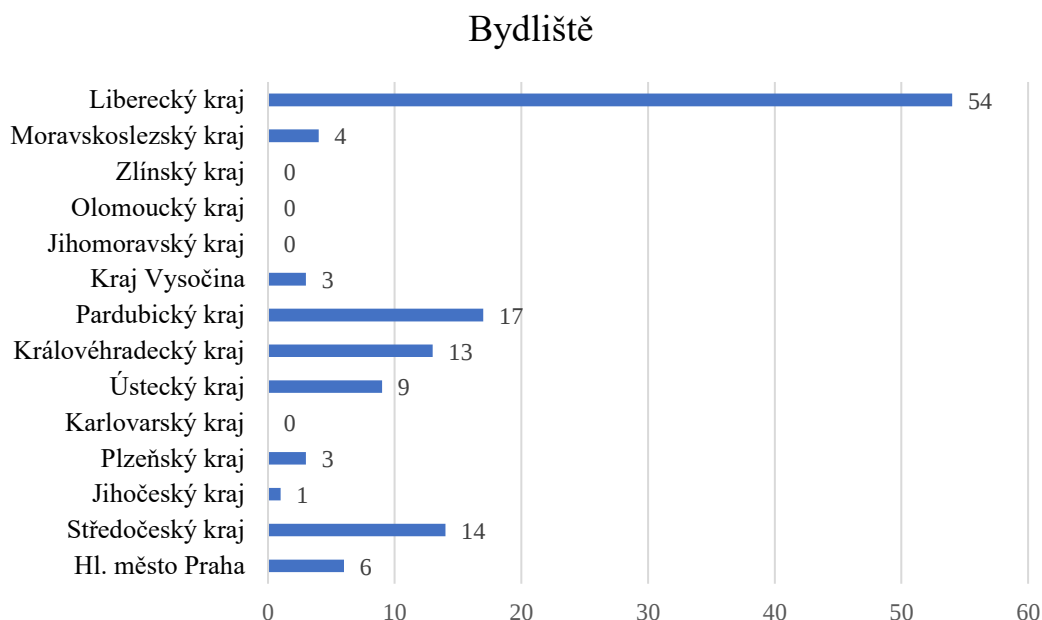
Věk dotazovaných

Obrázek 3: Věk dotazovaných

Zdroj: Vlastní zpracování

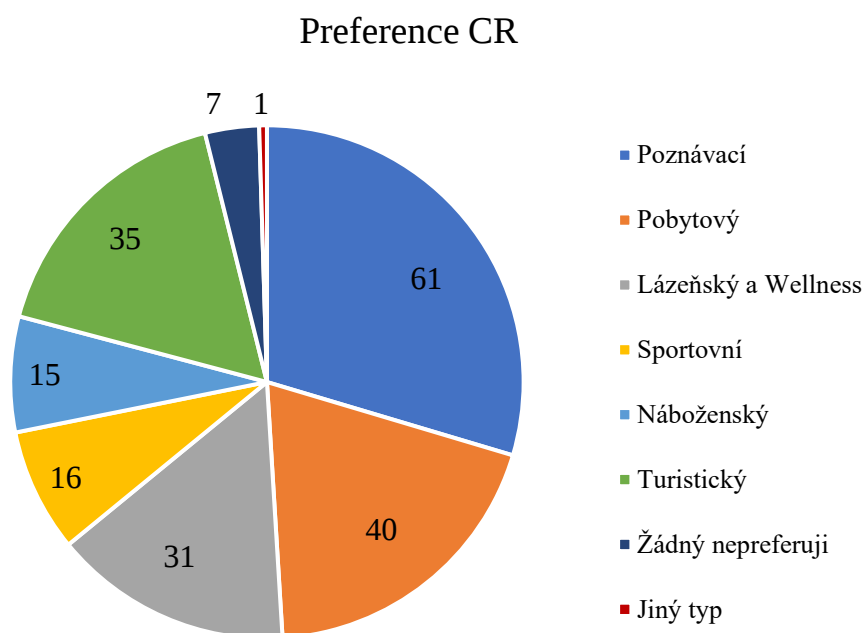
Třetí otázka měla za úkol zjistit, z jakého kraje jsou respondenti. Nejpočetnější skupinu tvořili senioři bydlící na území Libereckého kraje. Relativně velká skupina je také z krajů Pardubického, Královéhradeckého a Středočeského. Naopak se nepodařilo získat informace od návštěvníků ze Zlínského, Olomouckého, Jihomoravského a Karlovarského kraje.

Obrázek 4: Bydliště

Zdroj: Vlastní zpracování

Poté, co byl utvořen obrázek o respondentovi, se otázky již zaměřovaly na konkrétní problematiku jejich preferencí. Podle grafu 4 je největší zájem o pobyty poznávacího typu. V závěsu za poznávacím typem je pobytový cestovní ruch. Velký zájem také jeví o turistický cestovní ruch a lázeňský s wellness procedurami.

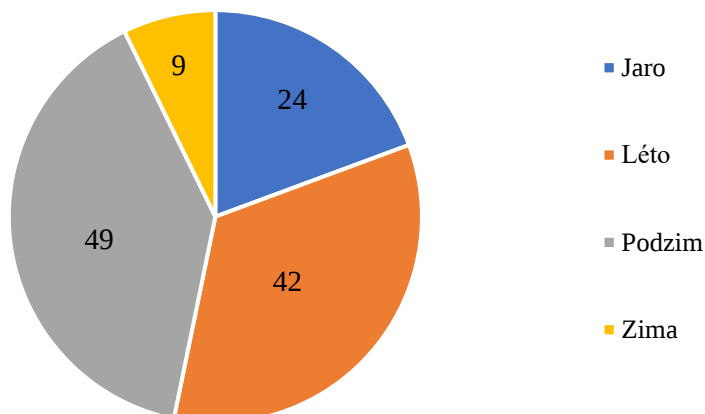

Obrázek 5: Preference CR

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 5 nás pouze utvrzuje v názoru, že senioři jsou vhodná skupina na mimosezónní cestovní ruch, který by mohl ulehčit regionům od přehlcení návštěvníky v hlavní sezóně. Největší zájem je o podzimní a letní termíny. Podzimní termíny jsou ideální pro návštěvu turisticky i historicky atraktivních míst díky nižší teplotě, a tudíž menší náročnosti pro organismus.

Období pro cestování

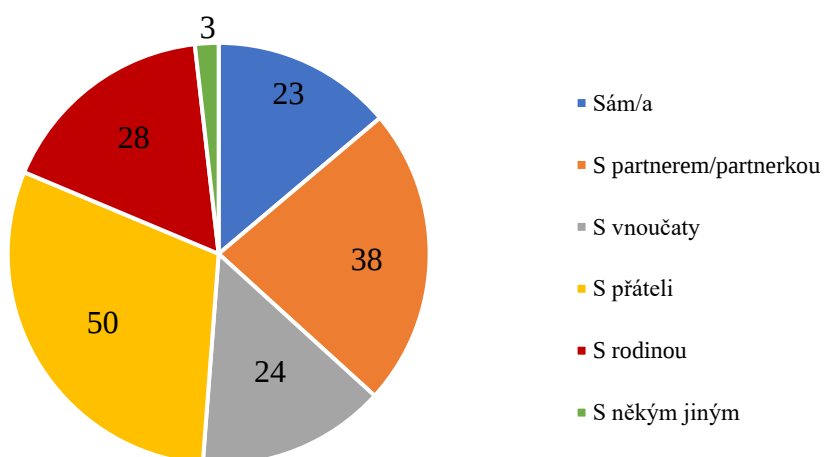

Obrázek 6: Období pro cestování

Zdroj: Vlastní zpracování

V návaznosti na termíny bylo předmětem zkoumání v dalším grafu, s kým tato skupina nejraději cestuje. Oproti ostatním je zde dominantní cestování s přáteli. Zbytek je vyvážený. Tudíž můžeme říci, že senioři rádi cestují nejen s blíznými, ale také sami.

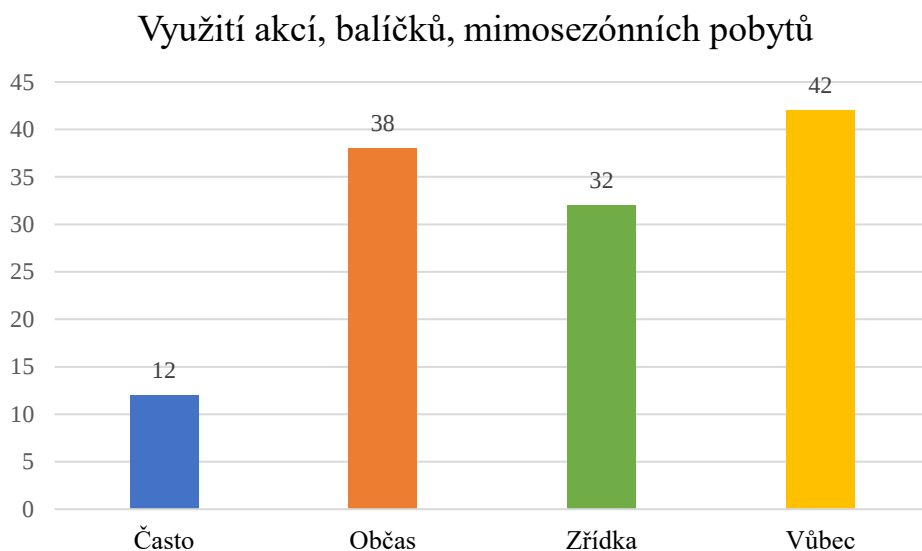
S kým cestujete?

Obrázek 7: S kým cestujete?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka 7 zjišťovala zájem respondentů o slevové akce, pobytové balíčky a mimosezónní pobyty. Překvapivé bylo, že téměř polovina dotazovaných nevyužívá těchto nabízených služeb. Pokud si někdy senioři koupili něco z takovéto nabídky CR, bylo to pravděpodobně spíše výjimečně. Pouze 12 osob odpovědělo, že si tyto služby kupují často.

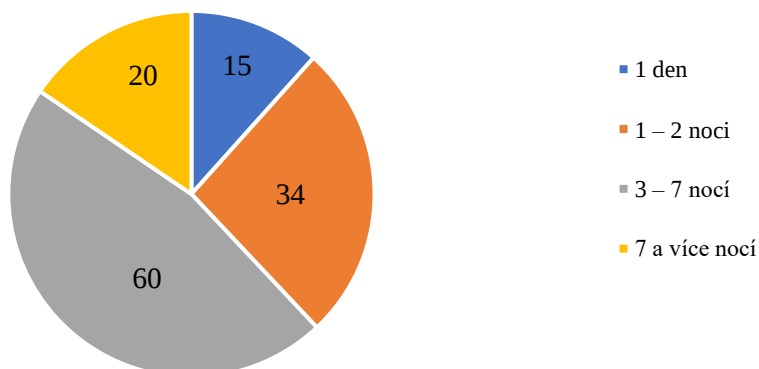

Obrázek 8: Využití akcí, balíčků, mimosezónních pobytů

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak již víme z informací od společnosti Spa.cz, senioři jsou skupinou, která překonává všechny ostatní v délce pobytu, a to o téměř 2x více. Podle Spa.cz je průměrná doba jejich pobytu 5 a ½ dne. To nám potvrzuje i Obrázek 8, který nám jasně ukazuje majoritní část pobytu na 3 – 7 nocí. Poté následují spíše krátkodobé pobyty a po nich jsou pobyty na 7 a více nocí. Zde se může předpokládat, že jde o lázeňské pobyty, kde počty nocí strávených v lázeňských komplexech jsou oproti ostatním delší.

Preference délky pobytu

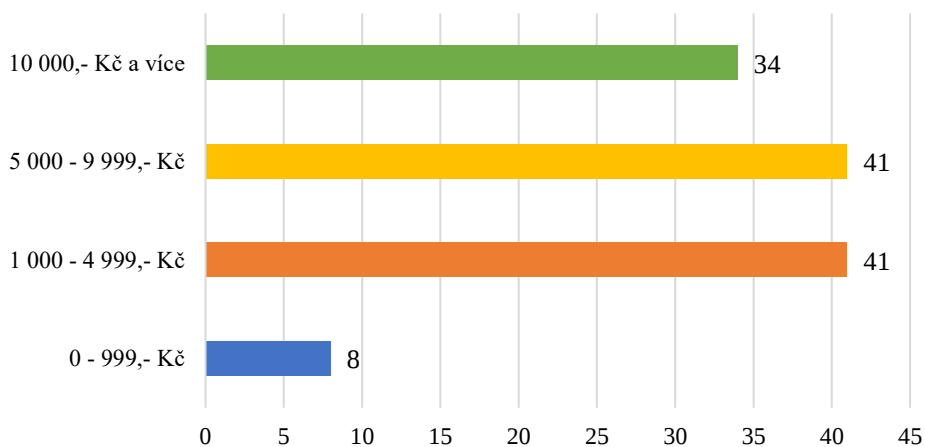

Obrázek 9: Preference délky pobytu

Zdroj: Vlastní zpracování

Jestliže máme alespoň přibližnou představu o preferencích typu CR, je dobré se zaměřit také na finanční stránku. Jak opět zmínila společnost Spa.cz, šetřiví senioři jsou již přežitkem. V dnešní době začínají preferovat kvalitu nabízených služeb nad nejlevnější cenou pobytu. Většina je ochotna zaplatit od 1 000,- Kč po 10 000,- Kč. To vše ale souvisí s výše uvedenou délkou pobytu. Milé překvapení také přišlo ze zjištění, že 34 respondentů nemá problém se zaplacením částky nad 10 000,- Kč. To může pomoci s rozšířením nabídky pro seniory bez většího ohledu na cenu poskytovaných služeb.

Průměrné částky za dovolenou

Obrázek 10: Průměrné částky za dovolenou

Zdroj: Vlastní zpracování

Nyní se přesouváme na jedinou škálovou otázku v našem dotazníku. Zde bylo úkolem vyzkoumat spokojenost se službami. Škála byla stanovena od 1 do 5. Číslo 1 znamenalo naprostou spokojenost se službami nabízenými na území Libereckého kraje. Naopak číslo 5 symbolizovalo naprostou nespokojenost. Specifické je číslo 0 zastupující odpověď „nemohu posoudit“. K vyhodnocení dat byl v bakalářské práci použit modus, medián a aritmetický průměr. Modus slouží na poukázání nejčtenější hodnoty vyskytující se v oblasti zkoumání. Medián je vyjádřením střední hodnoty celé oblasti, v některých případech může být i vhodnější, nežli aritmetický průměr (biportal, 2018).

Pro přehlednost byly služby rozřazeny do tří skupin po třech.

U první skupiny služeb můžeme vidět veškeré hodnoty na čísle 2. To nám říká, že většina seniorů považuje tyto služby za velmi uspokojivé. Samozřejmě se zde mohou najít výjimky, ale převažují pozitivní názory na tuto základní nabídku služeb CR.

Tabulka 3: Hodnocení kvality služeb 1

	Dopravní služby	Ubytovací služby	Stravovací služby
Modus	2	2	2
Median	2	2	2
Průměr	2	2	2

Zdroj: Vlastní zpracování

U této skupiny to už je o něco pestřejší. Můžeme si povšimnout u zprostředkovatelských služeb a lázeňsko-léčebných služeb, že zde modus nabývá hodnotu 0, jinak řečeno většina respondentů pravděpodobně nevyužila služeb cestovních kanceláří ani agentur. Výjimkou nejsou lázeňsko-léčebné služby, jež byly využity menšinou dotazovaných. Mezi touto skupinou služeb vynikají společensko-kulturní služby s nejčastějším hodnocením 1.

Tabulka 4: Hodnocení kvality služeb 2

	Zprostředkovatelské služby	Společensko-kulturní služby	Lázeňsko-léčebné služby
Modus	0	1	0
Median	1	1	1
Průměr	1	2	1

Zdroj: Vlastní zpracování

Poslední trojice služeb má modus v různých hodnotách. Sportovně-rekreační služby jsou většinou pozitivně hodnoceny. Informační služby jsou na velmi vysoké úrovni, což dosvědčuje hodnota modusu. Dle této tabulky nejsou průvodcovské služby tak hojně využívány. Příčinou může být i vysoká popularita turistiky, při které není potřeba služeb turistických průvodců.

Tabulka 5: Hodnocení kvality služeb 3

	Sportovně-rekreační služby	Informační služby	Průvodcovské služby
Modus	2	1	0
Median	2	2	1
Průměr	2	2	1

Zdroj: Vlastní zpracování

6 Krizová situace v souvislosti se Sars Cov 19

První signály o příchodu koronaviru byly zaznamenány již na počátku roku 2020. V tu dobu ale ještě nikdo netušil, jak velký dopad to bude mít na chod státu a životy lidí. Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, cestovní ruch se významně podílí na tvorbě HDP České republiky ve výši 3 % a zaměstnává přes 240 tisíc lidí. Cestovní ruch není jen samostatný sektor služeb, ale ovlivňuje i mnohé další (mmr, 2020a).

Tato kapitola se zabývá aktuální situací cestovního ruchu v době pandemie a popisuje opatření, jež většina subjektů a objektů musela přijmout.

Cestovní ruch zaznamenal první situaci 9. února, kdy došlo ke zrušení veškerých přímých letů z Číny do České republiky. Koncem února se tento virus rozšířil také do Itálie především do Lombardie a Benátska, na základě rychle se šířící nákazy vydala vláda doporučení, aby obyvatelé ČR necestovali do Itálie a cesty do zahraničí pečlivě zvážili. Následně byly lety do severní Itálie pozastaveny. Dalším důležitým datem je 10. březen, kdy vláda zakázala akce nad 100 osob, kam mimo jiné patří i kulturní akce, jež jsou součástí cestovního ruchu nebo ho přímo či nepřímo ovlivňují. K tomu se řadí zákaz osobní účasti na výuce na základních, středních, vysokých a vyšších odborných školách. 14. a 16. březen je pro cestovní ruch a celkovou ekonomiku zlomový. Začíná to uzavřením veškerých obchodů s výjimkou prodejen potravin, hygienického a drogistického zboží, lékáren a výdejen zdravotnických prostředků, paliv a pohonných hmot a dalších. Od 16. března je pak zcela zakázáno vycestovat či přicestovat do České republiky, pokud se nejedná o pobyt minimálně na 90 dní. Navazuje na to i zákaz volného vycházení, s výjimkou cest do zaměstnání, do zdravotnických zařízení, za rodinou a dalších nezbytných cest. Ubytovací zařízení byla, bez možnosti jakéhokoliv ubytování, zavřena až do 27. 3., kdy vláda uvolnila zákaz a umožnila ubytovacím zařízením ubytovávat osoby za účelem zaměstnání nebo podnikání. Od tohoto momentu vláda začala pomalu rozvolňovat některé zákazy, především v oblasti maloobchodu. Změnu k nápravě situace určuje datum 14. dubna, kdy vláda uveřejnila plán na postupné rozvolňování veškerých opatření související s koronavirem (koronavirus.mzcr, 2020).

Všechna tato opatření měla obrovský vliv na příjmy a výdaje cestovního ruchu. Ubytovací zařízení byla na určitou dobu zcela zavřená. Stravovací zařízení měla umožněn pouze rozvoz či prodej jídel s sebou, přes takzvaná „okénka“. Ztráty pro poskytovatele služeb,

jsou kritické a je zcela možné, že ne všechny začnou znovu fungovat. Klienti ČR některé své zakoupené služby stornovali. Přes všechny tyto skutečnosti je ale potřeba najít cesty a příležitosti k nastartování české ekonomiky a cestovního ruchu. Jako východisko z této překerní situace se nabízí zaměření na domácí cestovní ruch. Stát plánuje vytvořit kampaň k nalákání obyvatel ČR do jednotlivých regionů a tím podpořit jejich rozvoj (icot, 2020).

6.1 Opatření České republiky k podpoře cestovního ruchu

Seznam opatření a pomoci, kterou stát nabízí podnikatelským subjektům a osobám samostatně výdělečně činným je vcelku široký. Pro lepší přehlednost bude uvedeno níže rozčlenění na obecnou pomoc pro všechny, a pak pomoc cestovnímu ruchu a jeho subjektům.

6.1.1 Obecná pomoc a opatření

Náklady během pandemie jsou neúnosné pro řadu podniků a živnostníků. Vláda si tohoto je vědoma, a tak vytvořila a ustanovila programy, jež mají pomoci alespoň určitou mírou odlehčit od tohoto finančního zatížení (mpo, 2020).

- Balíček na obnovu kultury – vládní rozpočtová rezerva uvolní 770 mil. Kč na podporu kultury. Finanční pomoc by měla sloužit na digitalizaci prohlídek umění, podporu regionální kultury a dalších nezávislých uměleckých subjektů. Mohly by z toho tudíž těžit muzea a galerie ovlivňující cestovní ruch (mkcr, 2020).
- Kurzarbeit – jedná se o finanční kompenzaci pro zaměstnavatele, kteří nemohli zajistit svým zaměstnancům práci. Pokud chtějí získat tuto finanční kompenzaci, musí prokázat důvod, proč nemohou vyrábět či poskytovat služby (omezení dostupnosti nezbytných vstupů, omezení poptávky po jejich výrobcích či službách) (mpsv, 2020).
- Propojování firemních nabídek státu či firem navzájem – tento program vznikl ve spolupráci společnosti CzechInvest s Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem zdravotnictví a Svazem průmyslu a dopravy ČR. Toto uskupení spustilo stránky, s jejichž pomocí mohou firmy nabídnout své produkty a služby státu nebo jiným společnostem. Dalším přínosem je získávání pomoci i od jiných podniků. Tato platforma spojuje naše podnikatelské subjekty a napomáhá zvládnutí této krizové situace (czechinvest, 2020).
- Přímá podpora OSVČ – jde o jednorázový příspěvek živnostníkům ve výši 25 000 Kč, o který mohou požádat před skončením nouzového stavu. Po prokázání několika

podmínek a odevzdáním čestného prohlášení si živnostník podá jednoduchou žádost s datem do 29. června a pokud se prokáže, že je vše v pořádku, tak získá tento jednorázový příspěvek (mfcr, 2020).

- COVID I a COVID II – zde se stát snaží pomoci v oblasti půjček. COVID I je program nabízející bezúročnou půjčku, jež Ministerstvo obchodu a průmyslu vytvořilo ve spolupráci s Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou. COVID II na to nepřímo navazuje tím, že malým a středním podnikům či OSVČ zajistí Českomoravská záruční a rozvojová banka ručení za úvěry nebo příspěvek do výše 1 mil. Kč na úhradu úroků (mpo, 2020).

6.1.2 Pomoc a opatření v cestovním ruchu

Nejvíce tuto situaci pocítují cestovní kanceláře a agentury pro zahraniční destinace, u kterých klienti hromadně rušili rezervace. Celkový zájem oproti roku spadl téměř o 50 %. Takováto čísla jsou pro CK a CA nezvladatelná a znemožňují jim normálně fungovat (ct24.ceskatelevize, 2020).

Prvním z opatření jsou Lex vouchery, které vznikly na základě usnesení vlády. Tyto vouchery se vydávají pro klienty, jejichž zájezdy byly zrušeny či klienti sami rušili zájezd z důvodu pandemie. Důležitou informací je, že nerozhoduje čas zakoupení pobytu, ale doba uskutečnění. Rozmezí termínů, kdy CK a CA mají možnost vystavit voucher klientovi, je od 20. 2. 2020 do 31. 8. 2020. Únorový termín byl zvolen především kvůli, v té době, zhoršující se situaci v Itálii a prvním vydáním upozornění ze strany Ministerstva zahraničí. S poukazem začíná běžet i ochranná doba do 31. 8. 2021. Ochranná doba, rozhodne-li se pro ni cestovní kancelář, běží ode dne přijetí toho poukazu zákazníkem. Voucher je stanoven na výši realizovaných plateb. Samozřejmě ne každý je pro přijetí tohoto voucheru, ale bezplatné odmítnutí mohou provést osoby pouze v případě, že se jedná o: držitele průkazu osoby se zdravotním postižením, osobu uvedenou jako uchazeč o zaměstnání u úřadu práce, těhotnou ženu či osobu čerpající mateřskou nebo rodičovskou dovolenou, rodiče samoživitele a samoživitelku, osoby starší 65 let, jež jsou považovány za rizikovou skupinu, nebo školy a školská zařízení, zapsaná v rejstříku škol a školských zařízení. Pokud se prokáže jedna z těchto výjimek, vzniká nárok na vrácení peněz ve výši uskutečněných plateb. Kvůli nynější situaci jsou vouchery pojištěny proti úpadku cestovní kanceláře. Jestliže zákazník nevyčerpá poukaz do data 31. 8. 2021, cestovní kancelář je povinná vrátit jeho uhrazené platby za původní zájezd nejpozději do 14 dnů. Tato novela ale

nenahrazuje zcela smlouvu o zájezdu. Zákazník samozřejmě může odstoupit i v případě, že nespadá do žádné z výše uvedených kategorií. S tím jdou ruku v ruce storno poplatky vznikající po určitém datu stanoveném CK (mmr, 2020b).

Kromě opatření s vouchery Lex, schválila horní komora Parlamentu ČR novelu zákona o povinném sdílení informací v digitálních platformách ubytování jako je Airbnb. To znamená sdílení informací zprostředkovatelů služeb CR, zahrnující také i ubytování v soukromí. Státu to pomůže mít dozor nad těmito ubytovacími zařízeními. Velkým plusem je v době pandemie také trasování osob, jež se ubytují. To bude mít za následek rychlejší dohledání informací týkající se případně nakažené osoby (mmr, 2020c).

6.2 Opatření Libereckého kraje k podpoře cestovního ruchu

Předešlá opatření zároveň platí i pro Liberecký kraj, ale na podporu cestovního ruchu to nestačí. Je potřeba, aby se jednotlivé kraje a regiony angažovaly samy. Při zkoumání nabídky CR pro seniory z některých regionů přišla informace o přerušení připravovaných spoluprací či akcí pro seniory. Příkladem může být region Krkonoše, kde se připravovala nabídka pro nizozemské seniory, kteří vyhledávají mimosezónní pobyty a tím by pomohly rozložit návštěvnost během roku. Poté, co nastala pandemie, se však region snaží cílit na podporu domácího cestovního ruchu. Podobný přístup zvolil Liberecký kraj, který vytvořil nabídku uzpůsobenou pro domácí cestovní ruch a seniory, kteří i přes zrušení nouzového stavu budou stále ohroženou skupinou.

Nabídka vznikla ve spolupráci s projektem Crystal Valley. Na celé léto si návštěvníci mohou zakoupit jednotnou vstupenku ať pro jednotlivce, tak i rodiny s dětmi. Cena pro jednotlivce by měla činit 250 Kč, rodina si pak připlatí. K návštěvě se otevrou šperkařské dílny, sklárny či muzea v Libereckém kraji (Liberecký kraj, 2020b).

V informacích poskytnutých z Krajského úřadu v Liberci je uvedeno, že se také plánuje program pro skupinové návštěvy jednodenního typu. Zde se Liberecký kraj snaží zacílit na aktivní seniory, univerzity třetího věku, kluby a jiná sdružení.

Závěr

Práce pojednává o seniorském cestovním ruchu, jež patří mezi druhy cestovního ruchu. Jedná se o trend dnešní doby související se stárnutím populace. V práci je popsán tento segment v návaznosti na Českou republiku a konkrétně kraj Liberecký. Liberecký kraj jako samotný nepřipravuje pro seniory žádné konkrétní programy. To je v režii marketingových turistických oblastí. V současné době má nabídku pro seniory pouze program „Křišťálové údolí“, jež reagovalo na současný pandemický stav České republiky a zbytku světa. Pro širokou veřejnost a seniory si připravilo jednotnou vstupenku podporující cestovní ruch v Libereckém kraji.

Hlavním cílem práce bylo pomocí dotazníkového šetření cíleného na respondenty seniorského věku poukázat na současný rostoucí trend, a také charakterizovat danou skupinu. Práce může mít dvojí efekt, jak na straně poptávky, tak i nabídky. Na straně poptávky máme seniory, případně spolky či zájmové skupiny, jež mohou nalézt inspiraci v nabídce cestovního ruchu pro seniory, uvedenou v této práci. Na druhou stranu poskytovatelé služeb nebo samotný Liberecký kraj mají možnost zde nalézt charakteristiku této skupiny a její preference sloužící k lepšímu porozumění seniorů a jejich záměru při cestování do Libereckého kraje.

Z provedeného výzkumu vychází, že senioři volí pro svoji návštěvu období podzim a jaro s délkou pobytu kolem 5 dní. Zásadní je také zkvalitnění služeb pro tuto skupinu, jelikož upřednostňují kontakt s osobou jim již známou. To samé platí i v případě výběru daných služeb. Nejsou příznivci velkých změn a vyhledávají služby, které již jednou vyzkoušeli. V návaznosti na služby by bylo dobré poskytnout podrobné popisy, jež zkrátí dobu vyřizování služeb, ale také zamezí vzniklým nedorozuměním v případě nedostatečné informovanosti. Z průzkumu také vyplývá, že je potřeba rozšířit propagaci na ostatní kraje a případně se zaměřit na spolupráci se spolky a zájmovými skupinami pro seniory, s jejichž pomocí mohou rozšířit povědomí o této lokalitě. Senioři ze všech typů upřednostňují nejvíce poznávací cestovní ruch. Zde je na místě doporučení revitalizace a opravy památek. Ve spojitosti se sezónností je vhodné prodloužit otevírací doby na jaře a podzimu, aby se rozšířila nabídka služeb a zvýšil se zájem o cestování mimo hlavní sezónu.

Na závěr je potřeba zmínit situaci s koronavirem, který ochromil ekonomiku států a s tím související cestovní ruch. Senioři jsou v tuto chvíli nejohroženější skupinou, proto pokud chceme se na tuto skupinu zaměřit, je potřeba zvolit osobní přístup a mnoho opatření,

která usnadní této skupině pobyt. Hlavní sezóna začíná být vytížena, poté co lidé upřednostňují na léto 2020 domácí cestovní tuch s ohledem na nejistou situaci okolo tohoto viru a otevírání hranic. Doporučení pro návštěvy památek je takové, že je záhodno vytvořit skupinové prohlídky speciálně pro tuto skupinu nebo vyčlenit konkrétní doby pouze pro seniory. Vhodné je také prodloužit sezónu u památek do konce podzimu, právě kvůli ochromení cestovního ruchu na jaře.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

ANONYM. 2018. *Atlas regionálního rozvoje Libereckého kraje*. Liberec: Krajský úřad Libereckého kraje. ISBN 978-80-907042-1-3.

BERÁNEK, Jaromír a kolektiv. 2013. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: MAG CONSULTING. ISBN 978-80-247-3850-5.

FRANCESCATO, Simone, Roberta MAIERHOFER, Valeria MINGHETTI a Eva-Maria TRINKAUS. 2017. *Senior Tourism: Interdisciplinary Perspectives on Aging and Traveling*. Svazek 13. Bielefeld: transcript Verlag. ISBN 978-3-8394-3703-2.

GOELDNER, Charles R. a J. R. Brent RITCHIE. 2014. *Cestovní ruch: principy, příklady, trendy*. Brno: BizBooks, xviii. ISBN 978-80-265-0298-2.

GÚČIK, Marian. 2011. *Cestovní ruch: Politika a Ekonomia*. Banská Bystrica: DALI-BB. ISBN 978-80-89090-98-3.

HOLEŠINSKÁ, Andrea. 2012. *Destinační management jako nástroj regionální politiky cestovního ruchu*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 151 s. ISBN 978-80-210-5847-7.

JANIŠ, Kamil a Jitka SKOPALOVÁ. 2016. *Volný čas seniorů*. Praha: Grada Publishing. Pedagogika. ISBN 978-80-247-5535-9.

KOTÍKOVÁ, Halina. 2013. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4603-6.

KOZEL, Roman, Lenka MYNÁŘOVÁ a Hana SVOBODOVÁ. 2011. *Moderní metody a techniky marketingového výzkumu*. Praha: Grada. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3527-6.

PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. 2011. *Ekonomika turismu: Turismus České republiky*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-7430-5.

PTÁČEK, Radek, Petr BARTŮNĚK a kolektiv. 2011. *Etika a komunikace v medicíně*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3976-2.

RYGLOVÁ, Kateřina, Michal BURIAN a Ida VAJČNEROVÁ. 2011. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4039-3.

SAK, Petr, Karolína KOLESÁROVÁ a kolektiv. 2012. *Sociologie staří a seniorů*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3850-5.

SUCHÁ, Jitka a kolektiv. 2019. *Praktický rádce pro život seniora: Trénink paměti, cvičení, aktivity, prevence nemocí....* Brno: CPress. ISBN 978-80-264-2709-4.

SYROVÁTKOVÁ, Jaroslava. 2011. *Cestovní ruch v Libereckém kraji*. Liberec: Technická univerzita, 156 s. ISBN 978-80-7372-704-8.

SYROVÁTKOVÁ, Jaroslava. 2013. *Specifické formy cestovního ruchu*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7372-927-1.

TAHAL, Radek. 2017. *Marketingový výzkum: postupy, metody, trendy*. Praha: Grada Publishing, Expert (Grada). ISBN 978-80-271-0206-8.

ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. 2012. *Cestovní ruch: Výkladový slovník*. Kompletně přepracované a doplněné 2. vydání. Praha: Linde. ISBN 978-80-7201-880-2.

Internetové zdroje:

BESTA, Tomáš. 2016. *Ochrana přírody: Chráněná krajinná oblast Lužické hory* [online] [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/z-nasi-prirody/chranena-krajinna-oblast-luzicke-hory/>

Biportal. 2018. *MEDIAN, MODE / Excel – medián a modus* [online]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: <https://biportal.cz/excel-funkce-median-mode/>

COT. 2020. *Odborný portál pro cestovní ruch* [online]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: <https://www.icot.cz/stat-planuje-podporu-ck-zarukami-nebo-dotacemi/>

Crystal Valley. 2019. *Křišťálové údolí* [online]. [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <https://crystalvalley.cz/cs>

CzechInvest. 2020. *Agentura pro podporu podnikání a investic* [online]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/Homepage/Novinky/Brezen-2020/CzechInvest-spousti-platformu-Spojujeme-Cesko>

- České Švýcarsko - Českosaské Švýcarsko. 2019. *Lužické hory* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.region-ceskesvycarsko.cz/oblasti/luzicke-hory/>
- Český ráj. 2018a. *O regionu* [online]. [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <https://www.cesky-raj.info/cs/o-regionu/informace-o-regionu.html>
- Český ráj. 2018b. *Co navštívit* [online]. [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <https://www.cesky-raj.info/cs/co-navstivit/tipy-na-vylety.html#page=false>
- ČSÚ. 2014a. *Stárnutí se nevyhneme* [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ea002b5947>
- ČSÚ. 2014b. *Senioři v Česku* [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/6b004993a4>
- ČSÚ. 2020a. *Satelitní účet cestovního ruchu* [online]. [cit. 2020-01-21]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu
- ČSÚ. 2020b. *Charakteristika kraje* [online]. [cit. 2020-01-22]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/charakteristika_kraje
- ČT24. 2020. *Lidé hromadně ruší zájezdy. Bojí se koronaviru* [online]. [cit. 2020-04-27]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/3059780-lide-hromadne-rusi-zajezdy-boji-se-koronaviru>
- Euroregion Nisa. 2019. *Základní údaje* [online]. [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: <http://www.ern.cz/>
- Krkonoše. 2009. *O regionu* [online]. [cit. 2020-04-14]. Dostupné z: <http://www.krkonose.eu/cs>
- Jizerky. 2012a. *Poznej Jizerky* [online]. [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: http://www.jizerske-hory.cz/cs/poznej-jizerky_o-regionu
- Jizerky. 2012b. *Poznej Jizerky* [online]. [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: http://www.jizerske-hory.cz/cs/poznej-jizerky_o-regionu_geografie
- Lázně Kundratice. 2020b. *SENIOR PROGRAM 55+* [online]. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <http://www.laznekundratice.cz/cz/akcni-nabidky/senior-program>

Lázně Kundratice. 2020a. *LÁZNĚ KUNDRATICE DNES* [online]. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <http://www.laznekundratice.cz/cz/>

Lázně Libverda. 2020a. *Spa Resort Libverda* [online]. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <https://www.lazne-libverda.cz/cz/>

Lázně Libverda. 2020b. *Speciální nabídky* [online]. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <https://www.lazne-libverda.cz/cz/specialni-nabidky/Seniorsk%C3%BD-pobyt-60+>

Liberecký kraj. 2019. *Křišťálové údolí otevírá své brány. Zve na sklo, šperky i bižuterii* [online]. [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <https://www.kraj-lbc.cz/aktuality/kristalove-udoli-otevira-sve-brany-zve-na-sklo-sperky-i-bizuterii-n848046.htm>

Liberecký kraj. 2020a. *Marketingové turistické oblasti Libereckého kraje* [online]. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <https://kultura.kraj-lbc.cz/page414/marketingove-turisticke-oblasti-libereckeho-kraje>

Liberecký kraj. 2020b. *Křišťálové údolí láká k desítkám zážitků na jednu vstupenku* [online]. [cit. 2020-04-27]. Dostupné z: <https://kultura.kraj-lbc.cz/aktuality/kristalove-udoli-laka-k-desitkam-zazitku-na-jednu-vstupenku-n1073915.htm>

Liberec. 2018. *Vratislavickou kyselku koupila soukromá společnost. Plánuje areál opravit* [online]. [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: <https://liberec.rozhlas.cz/vratislavickou-kyselku-koupila-soukroma-spolecnost-planuje-areal-opravit-7583147>

Lužické hory. 2020a. *Destinace Lužické hory* [online]. [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <http://www.luzihory.cz/cs/destinace-luzicke-hory/luzicke-a-zitavske-hory-neobjeveny-klenot.html>

Lužické hory. 2020b. *Destinace Lužické hory* [online]. [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <http://www.luzihory.cz/cs/destinace-luzicke-hory/destinacni-management.html>

Máchův kraj. 2019a. *Úvod* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <http://www.machuvkraj.cz/>

Máchův kraj. 2019b. *Máchův kraj oficiální značkou turistického regionu* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <http://www.machuvkraj.cz/node/machuv-kraj-oficialni-znackou-turistickeho-regionu>

ManagementMania. 2016. *CZ-NACE* [online]. [cit. 2020-02-05]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/cz-nace>

Ministerstvo financí České republiky. 2020. *MF spouští přímou podporu pro zasažené OSVČ* [online]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/mf-spousti-primou-podporu-pro-zasazene-o-38055>

Ministerstvo kultury. 2020. *Novinky a média* [online]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/novinky-a-media/vlada-schvalila-balicek-ministra-zaoralka-na-zachranu-kultury-4-cs3727.html>

Ministerstvo práce a sociálních věcí. 2020. *Antivirus - podpora zaměstnanosti* [online]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/antivirus>

Ministerstvo pro místní rozvoj. 2020a. *MMR připravuje pomoc na podporu domácího cestovního ruchu* [online]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: <https://mmr.cz/cs/ostatni/web/novinky/mmr-pripravuje-pomoc-na-podporu-domaciho-cestovnih>

Ministerstvo pro místní rozvoj. 2020b. *ŽIVOTNÍ SITUACE PODLE LEX VOUCHER* [online]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ostatni/web/novinky/zivotni-situace-podle-lex-voucher>

Ministerstvo pro místní rozvoj. 2020c. *Senát ČR potvrdil snahu MMR zpřehlednit podnikání prostřednictvím digitálních platforem* [online]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ostatni/web/novinky/senat-cr-potvrdil-snahu-mmr-zprehlednit-podnikani>

Ministerstvo průmyslu a obchodu. 2020. *Přehled pomoci podnikatelům a živnostníkům* [online]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/prehled-pomoci-podnikatelum-a-zivnostnikum--253649/>

Ministerstvo zdravotnictví České republiky. 2020. *Vývoj událostí v čase* [online]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/vyvoj-udalosti-v-case/>

PROQUEST. 2019 *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2019-09-26]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz>

Region Krkonoše. 2019. *Západní Krkonoše* [online]. [cit. 2020-04-14]. Dostupné z: <https://www.region-krkonose.cz/zapadni-oblast/>

Spa.cz. 2020a. *Lázně a wellness pobyty* [online]. [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: <https://www.spa.cz/>

Spa.cz. 2020b. *Pobyty pro seniory* [online]. [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: <https://www.spa.cz/program/pobyty-pro-seniory/filter-n14/>

Senior Pas. 2019. *Slevy a výhody pro seniory* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://www.seniorpasy.cz/slevy-vyhody/?region=7&category%5B0%5D=2&category%5B1%5D=4&category%5B2%5D=12>

Tanvaldsko. 2009. *O mikroregionu* [online]. [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <http://www.tanvaldsko.info/cs/o-mikroregionu/>

Turistický region Jizerské hory. 2015a. *Liberecko* [online]. [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <http://www.jizerky.cz/cs/liberecko.html>

Turistický region Jizerské hory. 2015b. *Jablonecko* [online]. [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <http://www.jizerky.cz/cs/jablonecko.html>

Turistický region Jizerské hory. 2015c. *Frýdlantsko* [online]. [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <http://www.jizerky.cz/cs/frydlantsko-1.html>

Turistický region Jizerské hory. 2018. [online]. [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <http://www.jizerky.cz/cs/clanky/turisticky-region-jizerske-hory.html>

Turistický region Jizerské hory. 2019. *Sdružení Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko* [online]. [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <http://www.jizerky.cz/cs/clanky/sdruzeni-jizerske-hory-turisticky-region-liberecko-jablonecko-frydlantsko-a-tanvaldsko/nase-vize.html>

Vratislavice nad Nisou. 2020. *Historie a kronika* [online]. [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: <https://www.vratislavice.cz/mestsky-obvod/historie-a-kronika>

WHO. 2018. *Ageing and health* [online]. [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>

Seznam příloh

Příloha A - Dotazník pro seniory	60
Příloha B - Interview	63

Příloha A - Dotazník pro seniory

Dotazník

Dobrý den, mé jméno je Zuzana Nešverová a jsem studentkou ekonomické fakulty Technické univerzity v Liberci. Tímto úvodem bych Vás chtěla poprosit o vyplnění mého dotazníku, který slouží jako výzkum pro moji bakalářskou práci na téma Nabídka cestovního ruchu pro seniory v Libereckém kraji. Veškeré odpovědi jsou anonymní a budou výhradně použity pro výzkum v mé bakalářské práci.

Děkuji za Vaši spolupráci.

1. Jaké je Vaše pohlaví?

a) Žena

b) Muž

2. Jaký je Váš věk?

a) 60 - 69 let

b) 70 - 79 let

c) 80 a více let

3. V jakém kraji máte bydliště?

a) Hlavní město Praha

b) Středočeský kraj

c) Jihočeský kraj

d) Plzeňský kraj

e) Karlovarský kraj

f) Ústecký kraj

g) Královéhradecký kraj

h) Pardubický kraj

i) Kraj Vysočina

j) Jihomoravský kraj

k) Olomoucký kraj

l) Zlínský kraj

m) Moravskoslezský kraj

n) Liberecký kraj

4. Jaký typ cestovního ruchu preferujete?

a) Poznávací	b) Pobytový
c) Lázeňský a Wellness	d) Sportovní
e) Náboženský	f) Turistický
g) Žádný nepreferuji	h) Jiný typ:..... (vypište jaký)

5. Ve kterém ročním období nejraději cestujete?

a) Jaro (březen, duben, květen)	b) Léto (červen, červenec, srpen)
c) Podzim (září, říjen, listopad)	d) Zima (prosinec, leden, únor)

6. S kým cestujete?

a) Sám/a	b) S partnerem/partnerkou
c) S vnoučaty	d) S přáteli
e) S rodinou	e) S někým jiným: (s kým?)

7. Využíváte pobytové balíčky, slevové akce či mimosezónní pobyty?

a) Často	b) Občas
c) Zřídka	d) Vůbec

8. Na kolik nocí volíte/jste zvolili pobyt v Libereckém kraji?

a) 1 den	b) 1 – 2 noci
c) 3 – 7 nocí	d) 7 a více nocí

9. Jakou průměrnou částku jste ochotni za dovolenou zaplatit?

a) 0 – 999,- Kč	b) 1 000 – 4 999,- Kč
c) 5 000 – 9 999,- Kč	d) 10 000,- Kč a více

10. Na škále 1 až 5 (1 - zcela spokojen/á; 5 - zcela nespokojen/á; 0 - nemohu hodnotit) ohodnoťte Vaši spokojenost s nabízenými službami v Libereckém kraji.

Dopravní služby	
Ubytovací služby	
Stravovací služby	
Zprostředkovatelské služby (cestovní kanceláře, agentury,...)	
Společensko-kulturní služby (koncerty, festivaly,...)	
Lázeňsko-léčebné služby	
Sportovně-rekreační služby	
Informační služby	
Průvodcovské služby	

11. Napište z jakého důvodu jste si zvolil/a Liberecký kraj, jako Vaši destinaci.

Ještě jednou děkuji za spolupráci.

Interview

Dobrý den, mé jméno je Zuzana Nešverová a jsem studentkou ekonomické fakulty Technické univerzity v Liberci. Tímto úvodem bych Vás chtěla poprosit o vyplnění mého interview, které slouží jako výzkum pro moji bakalářskou práci na téma Nabídka cestovního ruchu pro seniory v Libereckém kraji.

Děkuji za Vaši spolupráci.

1. Jaký počet klientů seniorského věku si u vás objednalo seniorský pobytový balíček v roce 2018 či 2019 (může být i rok 2017 pokud nejsou novější informace)?
2. Jakou část tvoří rezervace pro menší počet osob a skupiny?
3. O jaké období mají senioři největší zájem?
4. Má tato klientela z vašeho pohledu nějaká specifika?
5. Je zde něco, co byste rádi dodali k tomuto tématu?